

NTtdK

Nederlands Tijdschrift *tegen de* Kwakzalverij

JAARGANG 122 | 2011 | 4

Jaarrede

*Kackadorisprijs
2011*

Potentiepillen

Het Nederlands Tijdschrift tegen de Kwakzalverij (v/h Actieblad, v/h Maandblad tegen de Kwakzalverij) is een uitgave van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, vereniging tot evaluatie van alternatieve behandelmethoden en tot bestrijding van kwakzalverij

ADVIESRAAD

Prof. dr. J.A. den Boer, hoogleraar biologische psychiatrie
Prof. dr. P. Borst, emeritus hoogleraar klinische biochemie
Prof. dr. D.D. Breimer, emeritus hoogleraar farmacologie
Prof. dr. W.M.J. Levelt, emeritus hoogleraar psycholinguïstiek
Prof. dr. A. Rijnberk, emeritus hoogleraar interne geneeskunde gezelschapsdieren

REDACTIE

B. van Dien, nttdk.r@xs4all.nl

Aanleveren van kopij, maximaal 1500 woorden, in Word. Afbeeldingen dienen als aparte bestanden aangeleverd te worden, elektronische figuren tif- of jpeg-format, minimaal 600 pixels. De redactie behoudt zich het recht voor artikelen en brieven te redigeren en in te korten. De auteurs verlenen impliciet toestemming voor openbaarmaking van hun bijdrage in de elektronische uitgave van het Nederlands Tijdschrift tegen de Kwakzalverij.

Jaarabonnement: € 37,50

Losse nummers: € 9,50

ISSN: 1571-5469

Omslagtekening: *Natuurlijke potentiepillen* door Nina Maissouradze

Vereniging tegen de Kwakzalverij opgericht 1 januari 1881

Correspondentieadres: Harmoniehof 65, 1071 TD Amsterdam

tel: 020 6739479, 020 5122482, e-mail: secretariaat@kwakzalverij.nl

BESTUUR

Voorzitter: Mw. C.J. de Jong, anesthesiologe, Amsterdam

Secretaris: prof. dr. F. S.A.M. van Dam, psycholoog, Amsterdam

Penningmeester: C.H.P. Pellicaan, apotheker, Sleeuwijk

LEDEN

G. R. van den Berg, psychiater, Amsterdam

Dr. M. J. ter Borg, MDL-arts i.o., Barendrecht

Mr. Th. J. Douma, oud-advocaat, Leiden

Prof. dr. M. W. Hengeveld, emeritus hoogleraar psychiatrie

Mw. drs. S. J. M. Josephus Jitta, docente Italiaans, Amsterdam

P.G. Klasen, tandarts, Sneek

Prof. dr. R.A.P. Koene, emeritus hoogleraar nefrologie, Nijmegen

Dr. J.T. Lumeij, uhd diergeneeskunde, Houten

Dr. C.N.M. Renckens, vrouwenarts, Hoorn

Dr. L.J.A. Stalpers, radiotherapeut

Prof. dr. H. Timmerman, emeritus hoogleraar farmacochemie, Oegstgeest

Prof. dr. M. Vermeulen, neuroloog, Amsterdam

M.A. Westerouen van Meeteren, medisch-juridisch adviseur, Vught

ERELID

I.A. van de Graaff (1943-2009)

EREVOORZITTER

Dr. C.N.M. Renckens

De contributie bedraagt minimaal € 45 zulks met inbegrip van een abonnement op het Nederlands Tijdschrift tegen de Kwakzalverij; voor studenten en leerling-verpleegkundigen € 15; begunstiger wordt men door schenking aan de vereniging van minimaal € 400. Rekeningnummer 32237 ten name van de penningmeester van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, Sleeuwijk

www.kwakzalverij.nl

Jaarvergadering 2011

8 oktober 2011

Vereniging tegen de Kwakzalverij

Felix Meritis, Amsterdam

Anwezig: Van den Berg, Ter Borg, De Jong, Douma, Josephus Jitta, Klasen, Koene, Van der Smagt, Pellicaan, Vermeulen Westerouen van Meeteren, Van Dam (notulen), Renckens, en 56 leden.

De vergadering wordt geopend door de voorzitter Cees Renckens.

De notulen van de vergadering van 2 oktober 2010 worden goedgekeurd.

Twee bestuursleden moeten reglementair aftreden, Theo Douma en Kees van der Smagt. Douma stelt zich herkiesbaar, Van der Smagt niet. Renckens memoreert de grote verdiensten van Van der Smagt voor de VtdK, zie pagina 21. Hij biedt hem namens de VtdK een afscheidscadeau aan. Michiel Hengeveld en Lukas Stalpers worden voorgesteld als nieuwe bestuursleden. De vergadering gaat bij acclamatie akkoord met de (her)benoemingen van de bestuursleden.

VERSLAG VAN DE SECRETARIS OVER HET VERENIGINGSJAAR 2010-2011

Leden en bestuur

Het gaat eigenlijk wel goed met de Vereniging. Het aantal leden, 2085, van wie ruim vijf procent student is, is vrijwel exact het zelfde als in

het vorige verenigingsjaar. Ik denk zelf dat dit in deze economisch moeilijke tijden waar alle verenigingen met een leegloop te maken hebben, niet slecht is. Helaas is het percentage studenten onveranderd laag ondanks het feit dat we ruimte hebben gekocht op een grote studentenwebsite (www.geneeskundestudent.nl) en daar regelmatig stukken op publiceren. We hebben het twee jaar geprobeerd en aangezien dit per jaar ruim € 4000 kost, hebben we besloten het contract met die site op te zeggen.

Misschien is het goed om u te wijzen op de Multatuliregeling die wij hebben voor leden voor wie het lidmaatschapsgeld een te zware belasting is. Zoals u weet was Multatuli een beroemd, zo niet het beroemdste lid van onze vereniging. Hij verkeerde nogal eens in financiële problemen en kon dan zijn lidmaatschapsgeld niet betalen. Er werd dan een regeling getroffen net zoals wij dat nu doen, de Multatuliregeling. Multatulilieden betalen het studententarief van € 15 per jaar. We hebben nu zeven Multatulilieden.

We hadden dit jaar maar liefst zes nieuw toehoorders bij het bestuur van wie er twee dit jaar zullen worden voorgedragen als bestuurslid: Michiel Hengeveld, emeritus hoogleraar psychiatrie en Lukas Stalpers, radiotherapeut.

Antoinette Vietsch, gepromoveerd architecte en voormalig Tweede-Kamerlid voor het CDA, Rob Giebels, econometrist, en nog maar zeer recent Thomas Dorlo, farmacoloog in opleiding en Nico Terpstra, huisarts, zullen komend jaar nog als toehoorder bij de bestuursvergadering aanwezig zijn en hopelijk daarna ons bestuur komen versterken. Er zijn nogal wat mensen die zeggen dat het bestuur veel te groot is om een vereniging te besturen; inderdaad we vergaderen regelmatig met meer dan 15 bestuursleden. Ik zie het anders: het bestuur is een in feite breed samengestelde werkgroep waarin vogels van allerlei pluimage zitting hebben, een huisarts, medisch specialisten, een farmacochemicus, een jurist, een apotheker, een dierenarts, een taalkundige en niet te vergeten een psycholoog en hopelijk binnenkort een econometrist en een ex-kamerlid dat ons kan bijscholen over hoe de hazen lopen in den Haag. Het bestuur komt eens in de twee maanden bijeen en het zijn eigenlijk altijd gezellige en chaotische vergaderingen waar veel gelachen wordt. Iedereen komt heel trouw. De paar formele bestuurszaken kunnen heel goed worden afgehandeld door de voorzitter, de penningmeester en de secretaris die in feite een soort van kernbestuur vormen.

Als secretaris krijg ik met de regelmaat van de klok klachten binnen van patiënten die zich genept voelen door een kwakzalver of die zich ernstige zorgen maken over een familielid. Het is nuttig dat we dit soort brieven krijgen, want het houdt ons allen bij de les. In het bestuur zit altijd wel iemand die de vragen kan beantwoorden. Een deel van die brieven en mails werd door Kees van der Smagt beantwoord. Ik ben van plan om ze nog eens te bundelen voor de site want het zijn mooie stukjes waarin hij op inzichtelijke manier de vragensteller duidelijk maakt waar in de praktijk de schoen wringt. Het is erg jammer dat hij vandaag afscheid van ons neemt. Hij heeft gelukkig beloofd om me bij moeilijke brieven van patiënten te blijven helpen.

Kackadorisprijs

De Kackadorisprijs 2010 heeft de VtdK de nodige publiciteit opgeleverd, niet zozeer omdat we een sexy winnaar hadden in de Triodosbank, daar werd behalve de Triodosbank zelf dan, niemand erg opgewonden van, maar vooral omdat Wesley Sneijder met zijn *Power-balance* armbandjes genomineerd was. Overigens heeft

niemand het er meer over. Het is duidelijk dat, willen we aandacht krijgen voor de meester Kackadorisprijs, we een aansprekende genomineerde moeten hebben. Dit jaar bleek de burgemeester van Den Haag, Van Aartsen, als genomineerde voor 2011 veel aandacht te trekken in de pers. Om u gerust te stellen: we gaan niet iemand nomineren omdat we denken dat er wel pers op afkomt, maar als dat gebeurt is het natuurlijk mooi meegenomen.

Media

Over belangstelling van de media mogen we nog steeds niet klagen, we zijn duidelijk salonfähig geworden. Wekelijks hangt er wel een journalist aan de telefoon.

We hebben zelfs een paar jaar een column in *De Telegraaf* gehad. Toen de eindredacteur van de rubriek werd ontslagen, werd ook de column opgeheven.

Publiciteit is de brandstof van de VtdK. We gaan nu zelfs nog een stap verder en hebben een bekend wetenschapsjournalist Broer Scholtens, oud-wetenschapsredacteur van *de Volkskrant*, bereid gevonden om als webredacteur artikelen te schrijven voor de website van de VtdK. We denken dat we hiermee een belangrijke kwaliteitsimpuls aan de nieuwsvoorziening over kwakzalverij kunnen geven.

Juridische zaken

Ik wil nu een aantal min of meer juridische zaken met u doornemen die afgelopen jaar gespeeld hebben. Wij hebben dit jaar de hand aardig op de knip weten te houden voor wat betreft de advocatenkosten; als ik het goed heb zijn we onder de € 10.000 gebleven.

We mochten dit jaar al brieven ontvangen van professor Smalhout die zich zeer beledigd voelde door Renckens. Smalhout eist wegens reputatieschade € 125.000 en vroeg per direct € 10.000 voorschot. De Ayurvedische arts Manhave vroeg een sarcastisch stuk over hem van de website te halen. En dan was er ook nog een advocatenbrief van meneer Spangenberg die boos was omdat zijn apparaat, de Bemer 3000, niet werd serieus genomen.

Onlangs meldde zich via de email Agnes van Enkhuizen, van beroep neuropsychiater. Zij kon het bijtende stukje van ons bestuurslid Ronald van den Berg op de site niet erg waarderen en dreigde met vervolging wegens smaad als we

het stuk over haar niet stante pede van de site zouden halen.

Soms spant de VtdK zelf een zaak aan en dat is dit jaar een aantal keren gebeurd. Door Rencgens en Nienhuys werd aangifte gedaan bij de politie tegen een chiropractor, genaamd Molina, die zich met een doctorstitel sierde terwijl hij dokter noch doctor is. Wel heeft hij de titel *DC Doctor of Chiropraxis* verkregen aan een obscure Amerikaanse universiteit. Dat stond volgens hem gelijk aan een doctorstitel in Nederland. Ons bestuurslid mr. Theo Douma zocht het uit en inderdaad het mag niet. Dat lieten we hem ook weten. Vervolgens werden we weer getraakteerd op twee brieven van de jurist van de beroepsvereniging van chiropractoren met de vraag of we het stuk over deze titelfraude maar van de website wilden halen. We zouden een nogal lege website krijgen als we deden wat de kwakzalvers zeggen. (Zie pagina 39. *Red*)

Ook de 88 jarige mevrouw Sickesz konden we dit jaar niet met rust laten. Tegen haar was bij de medische tuchtraad met behulp van de VtdK door een patiënte een klacht ingediend. Sickesz werd uit het BIG-register geschrapt. Onze verbazing was groot toen zij in hoger beroep slechts voorwaardelijk geschorst werd. Hoewel ook het Centraal Tuchtcollege vond dat Sickesz allerlei richtlijnen aan haar laars had gelapt, werd schrappen uit het BIG-register niet nodig geacht terwijl het toch al de derde keer was dat zij voor de tuchtrechter stond. De tuchtrechtspraak is soms niet helemaal te volgen. Overigens heeft Sickesz nog geen nieuwe zaak aangespannen tegen de VtdK (de Hoge Raad had geoordeeld dat de VtdK niet onrechtmatig had gehandeld door Sickesz als kwakzalver te betitelen en had de zaak verder doorverwezen naar het Haagse gerechtshof. Sickesz heeft tot nu toe geen beroep aangetekend).

Een andere zaak die met hulp van de Vereniging door een patiënt werd aangebracht bij het tuchtcollege, was die van een hartpatiënt tegen de 82-jarige chelatietherapeut Van der Schaar. Patiënt was ongeveer een jaar aan het lijntje gehouden en legde bijna het loodje (het geen bij chelatietherapie wel grappig is want loodvergiftiging is ongeveer de indicatie voor chelatietherapie). Het tuchtcollege schorste hem voor een jaar waarvan een half jaar voorwaardelijk met een proeftijd van twee jaar. Een belangrijk issue in deze zaak is dat door het tuchtcollege Van

der Schaar zwaar werd aangerekend dat hij alle richtlijnen van de beroepsgroep van cardiologen aan zijn laars had gelapt. Binnenkort dient het hoger beroep.

In principe is het natuurlijk de koninklijke weg om kwakzalvende artsen aan te laten pakken via het medisch tuchtcollege, alleen heb je daar wel een patiënt voor nodig die een klacht indient en zulke patiënten zijn dun gezaaid. Want het is niet makkelijk om een klachtprocedure vol te houden: patiënten worden geïntimideerd en beledigd. Ze moeten zorgvuldig begeleid en bemoeidigd worden en ik ben blij dat twee van onze bestuurleden zich hier zo voor hebben ingezet: Rob Koene in de zaak tegen Van der Schaar en Ronald van den Berg die een patiënt bijstond in de zaak tegen Sickesz.

Ik wil nog een tweetal andere zaken even kort met u doornemen die dit jaar speelden en door Rencgens werden aangekaart. De eerste zaak had betrekking op het Eet-u-slank-met-dokter-Frank dieet van de internist Frank van Berkum. Rencgens diende bij het interne tuchtcollege van de KNMG een klacht tegen hem in. Kort gezegd ging het erom dat wij vonden dat het ongepast was dat Van Berkum zich profileerde als internist en een dieet propageerde dat, om het maar vriendelijk te zeggen, onvoldoende was onderzocht, en dat mag niet en valt onder onze definitie van kwakzalverij. Dokters mogen geen reclame maken, laat staan voor behandelingen of interventies die niet of slecht zijn onderzocht. De tuchtraad van de KNMG oordeelde dat er vormfouten waren gemaakt en gaf geen oordeel, maar vond het niet zo erg wat Van Berkum had gedaan. Artsen hebben hiermee een vrijbrief gekregen om onbelemmerd propaganda gaan maken voor behandelingen waar geen spat van bewijs is dat ze werkzaam zijn.

Tenslotte een zaak die wat beter afliep. Prescan is een bedrijf dat een soort van APK-keuringen verricht op mensen. Prescan liet een oud-wielrenner, Henny Kuiper, in een advertentie in de *NRC* zeggen dat hij gehoord had dat Prescan bij één op de 50 mensen een tumor ontdekt en dat hij na onderzoek bij Prescan nu wist dat hij gezond was. Die één op de 50 kwam uit een onderzoekje van een arts-assistent dat nergens gepubliceerd was. Het RCC oordeelde dat de advertentie oneerlijk en misleidend was. Prescan ging in hoger beroep en daar heeft men, zo bleek uit het verweerschrift, het onderzoek

nog eens laten evalueren door een bedrijf dat een aantal zeer deskundige mensen inschakelde om klinisch epidemiologisch onderzoek op het gebied van de oncologie te beoordelen, te weten een researchmanager, afgestudeerd in Europese studies, een bewegingswetenschapper en een salesmanager, afgestudeerd in organisatieantropologie. Tenslotte werd een eindoordeel gevraagd over de kwaliteit van het onderzoek aan Maurice de Hond, die het een heel goed onderzoek vond. Het zou mij niets verbazen als de RCC Maurice de Hond gelooft en wij het hoger beroep dat over twee weken dient, alsnog verliezen. Tenslotte is er nog een zaak tegen de psychiater Maes die beledigd was dat de VtdK hem genomineerd had voor de Meester Kackadorisprijs. Hij spande een kort geding aan (december 2005) dat hij verloor. Hij zou in hoger beroep gaan maar dat heeft hij nog steeds niet gedaan.

Niet onvermeld mag blijven dat dit jaar het OM in cassatie is gegaan tegen de uitspraak van het Amsterdamse gerechtshof dat Jomanda vrijspreek. Het is natuurlijk treurig voor de familie van Sylvia Millescam dat ze meer dan tien jaar na de dood van Sylvia nog steeds met deze zaak wordt geconfronteerd, aan de andere kant komt er zo toch weer aandacht voor een zeer kwalijke vorm van kwakzalverij.

Tot zover de juridische rubriek.

IGZ

Al die zaken die hiervoor aan de orde kwamen liggen allemaal op het werkteerrein van de Geneeskundige Inspectie. Maar de Inspectie doet niets aan de misstanden op het gebied van de alternatieve behandelwijzen. Ieder jaar zingen wij het zelfde liedje en valt er wel wat te klagen over de inertie van IGZ, maar dit jaar spant wel de kroon: er is, voor zover wij weten, door IGZ geen enkele kwakzalver aangepakt. Ik heb voor de zekerheid nog even het jaarverslag van IGZ over 2010 doorgezocht maar het woord alternatieve behandelwijzen, laat staan kwakzalverij, komt er niet in voor. De bestrijding van kwakzalvers heeft dus nul prioriteit bij de Inspectie. Ik denk eigenlijk dat ik wel weet hoe dat komt. Ze denken daar laat de Vereniging tegen de Kwakzalverij het maar doen dat spaart ons een hele hoop werk. Volgens mij beschouwen ze de VtdK als onbezoldigd medewerker van IGZ, een soort van vrijwillige brandweer. Een maand of wat

terug waren wij op uitnodiging op bezoek bij de minister van VWS en wij spraken daar onze teleurstelling uit over de geringe vervolgingsbereidheid van IGZ bij meldingen onzerzijds of van burgers. Ze sprak ons niet tegen.

Archief

Het verheugt mij om te kunnen melden dat ons archief van voldoende belang is geacht door het Nationaal Archief om in zijn collectie te worden opgenomen. Dat is van groot belang want tot nu toe verhuisde het archief in een aantal vochtige verhuisdozen met de opeenvolgende secretarissen mee, hetgeen vooral zeer gewaardeerd werd door de zilversijes in de dozen die zich te goed deden aan al dat oude papier.

Bezoek minister

Ik had het daarnet al terloops even over ons bezoek aan de minister. Ik denk dat het een mijlpaal in het bestaan van de Vereniging is. Op de website is een uitgebreid verslag te vinden. Voor zover ik weet is het de eerste keer geweest dat een minister het bestuur van de VtdK uitnodigde. Hadden we over haar voorganger Hoogervorst ook al niet te klagen, deze minister moet helemaal niets van alterneuten hebben en zou zo mee kunnen draaien in ons bestuur. Net als wij vindt ze de koppelvekoop via de aanvullende pakketten maar niets, ze had zelf geprobeerd om een aanvullend pakket te krijgen waar geen alterneut in zat en dat was haar niet gelukt. Onderzoek naar gebruik van alternatieve behandelwijzen zal haar ministerie zeker niet bevorderen.

Steunfonds

Er zijn geen mededelingen over te doen, behalve dat de kas redelijk gevuld is.

Verhoging contributie en abonnementsgeld

Door het bestuur wordt voorgesteld om de jaarcontributie te verhogen tot € 45 per jaar zulks met inbegrip van een abonnement op het *NTdK*. De contributie voor studenten wordt € 15. De vergadering gaat hier unaniem mee akkoord.

Overdracht voorzitterschap

Tenslotte wordt het voorzitterschap van de VtdK van Renckens overgedragen op Catherine de Jong. Catherine memoreert kort de verdiensten

van Renckens voor de Vereniging. Vanmiddag zal de officiële huldiging van Renckens plaatsvinden. Renckens zegt dat hij het prettig vindt dat hij de VtdK zo goed heeft kunnen achterlaten met meer leden dan ooit. Bovendien heeft hij het gevoel dat er nu veel meer naar de VtdK wordt geluisterd dan ooit het geval was. Verder denkt hij dat de kwakzalverij in Nederland aanzienlijk is teruggedrongen; een deel van die neergang is ongetwijfeld op het conto van de Vereniging te schrijven.

Slotwoord

Nu Cees Renckens afscheid neemt als voorzitter, mag ik als secretaris misschien nog een persoonlijk woord tot hem spreken. Ik ben op de kop af tien jaar secretaris van de Vereniging en ben bijna eigenlijk mijn hele werkzame leven secretaris geweest van ondernemingsraden en het bestuur van een medische staf – ik mag me zelf wel een ervaringsdeskundige noemen – en heb vele voorzitters meegemaakt. En ik moet zeggen, een voorzitter als Cees heb ik nog nooit meegemaakt. Ik heb nimmer een voorzitter meegemaakt die zo weinig leiding gaf aan een vergadering, de chaos regeert. Ik kan me op een enkele uitzondering na niet herinneren dat er over welk agendapunt ook maar een besluit genomen is. Het zou normaal zijn dat iedereen na afloop van zo'n vergadering zeer gefrustreerd zou zijn maar dat was niet zo. Cees heeft een manier van het leiden van de vergadering waarbij iedereen denk ik het gevoel heeft voldoende aan bod te komen. Wat hem gered heeft is denk ik zijn verzengende gevoel voor humor. Ik kan me geen vergaderingen herinneren waarbij zoveel gelachen wordt. Als voorzitter was hij geweldig om mee samen te werken, beter kon ik me eigenlijk niet wensen.

Frits van Dam

VERSLAG REDACTEUR NEDERLANDS TIJDSCHRIFT TEGEN DE KWAKZALVERIJ

De frequentie van verschijnen van het tijdschrift blijft gehandhaafd op vier nummers per jaar. De drukkosten van het blad zijn dit jaar wat opgelopen omdat de drukker abusievelijk een btw-tarief van 19 % in rekening heeft gebracht in plaats van de gebruikelijke 6 %. Inmiddels is dat verschil verrekend zodat *after*

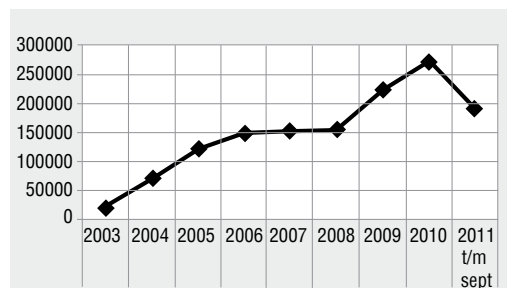
all de productiekosten op het oude niveau zijn gebleven. De betaalde oplage van de landelijke dagbladen nam het afgelopen jaar af met ongeveer drie procent. *De Telegraaf* is koploper met een verlies van 7,5 procent, wat misschien voor een deel te wijten is aan het feit dat de wakkere krant meende Frits van Dam als columnist te moeten weren. De totale betaalde oplage van tijdschriften daalde met twee procent, waarbij opvalt dat zelfs *Elsevier* niet aan de malaise in uitgeversland wist te ontkomen. De betaalde oplage van het *NTdK* daarentegen is dit jaar weer iets gestegen en wel met 0.8%. Renckens' pensionering zal hopelijk niet leiden tot een vershraling, zowel qua inhoud als qua omvang, van het tijdschrift. Om zulks te voorkomen doet de redactie een dringend beroep op (abonnee)lezers een bijdrage aan het blad te leveren in de vorm van verslag, beschouwing of signalering, waarbij, indien daartoe de noodzaak bestaat, best de man in plaats van de bal gespeeld mag worden.

Bert van Dien

VERSLAG VAN DE WEBREDACTIE 2010-2011

De afgelopen jaren is de website behoorlijk gegroeid. De hoeveelheid unieke bezoekers (het aantal verschillende personen die periode een site bezoeken) steeg van ongeveer 21.000 in 2003 naar bijna 275.000 in 2010 (zie figuur). In de maanden januari t/m september 2011 hebben alweer bijna 200.000 unieke bezoekers onze website bezocht. (zie grafiek)

De mate van aandacht die artikelen trekken hangt in belangrijke mate af van andere media. Zo heeft een artikel over het *Power-balance* bandje van Wesley Sneijder in korte tijd veel aandacht gekregen door een artikel op *Geen-Stijl*. Ook het dokter Frank dieet is uitgebreid in diverse media aan bod gekomen en ook op

	Auteur(s)	Bezoekers
Colloidaal zilver	Sophie Josephus Jitta	41.411
Power-balance voor moderne bijgelovigen	Webredactie	37.005
Colonhydrotherapie	Catherine de Jong & Martijn ter Borg	24.004
Het Dokter Frank dieet afgeserveerd	Ron Koene & Frits van Dam	23.530
Bioresonantie therapie in VARA's Kassa	Rob Koene	22.918

onze website daarmee heel frequent bezocht (zie tabel).

De belangrijkste verandering voor het komend jaar is het aantrekken van wetenschapsjournalist Broer Scholtens om de kwaliteit (en kwantiteit) van de artikelen op de website te verbeteren. Broer Scholtens studeerde scheikunde aan de Universiteit Utrecht, alwaar hij ook promoveerde. Hij is hierna bijna 30 jaar als wetenschapsjournalist verbonden geweest aan *de Volkskrant*. Recent publiceerde hij samen met hoogleraar Frans Kok, als reactie op het populaire dr. Frank dieet, het boek *Gezond eten gewoon doen*; goede voeding volgens de wetenschap. We hopen met deze stap de website naar een nog hoger plan te brengen.

Martijn ter Borg

VERSLAG VAN DE PENNINGMEESTER

Een boekjaar van een vereniging of bedrijf loopt over het algemeen gelijk met het kalenderjaar; van 1 januari tot 1 januari. De Vereniging tegen de Kwakzalverij doet dit anders, er wordt al sinds mensenheugenis een gebroken boekjaar gehanteerd. Het boekjaar loopt over de kalenderjaargrens heen: de verslaglegging die hier besproken wordt loopt van 1 september 2010 tot 1 september 2011. Overigens is de Vereniging met het gebroken boekjaar in goed gezelschap van eveneens grote organisaties als KLM/Air France en Microsoft.

Er is wederom een recordbedrag aan contributies ontvangen. Ten opzichte van het boekjaar 2002-2003 is het bedrag aan geïnde contributies inmiddels bijna verviervoudigd. Dit komt omdat het aantal leden in deze periode meer dan verdubbeld is. Bovendien is er in 2006 - toen de financiële situatie van de Vereniging wat penibel was door de rechtszaak-Sickesz - een contributieverhoging doorgevoerd. Ook donaties vormen nog steeds een belangrijke bron van inkomsten voor de Vereniging. De penningmeester maakt van de gelegenheid gebruik om alle grote en kleine donateurs te bedanken.

Aan de uitgavenkant valt op dat de kosten van het tijdschrift voor het eerst enigszins zijn gestegen. Hulde aan de redacteur Bert van Dien die altijd uitstekend de kosten heeft weten te beheersen, maar nu toch een beetje water in de wijn heeft moeten doen. Al met al is het boekjaar 2011-2012 weer afgesloten met een prima overschot; dit was ook het geval in de drie daarvoor afgaande jaren. De Vereniging heeft weer vlees op de botten!

Italiaans boekhouden

Zo hoort het: de kas van de Vereniging

Door het bestuur is besloten om - met een proefperiode van een jaar - stukken voor de website te laten schrijven door een freelance redacteur. Om dit te kunnen realiseren en toch de begroting 2011-2012 sluitend te krijgen, is besloten om PR-activiteiten op andere websites te beperken. Al eerder was geconstateerd dat deze sites onvoldoende nieuwe leden opleverden. Daarnaast is besloten tot de eerste contributieverhoging sinds vijf jaar. De verhoging van € 5,- geldt voor alle leden, student-leden en abonnees.

Helaas is de penningmeester niet in staat geweest om in de maand die beschikbaar is tussen de afloop van het boekjaar en de jaarvergadering de jaarstukken gereed te maken en te tonen aan de kascommissie. Wel zijn de boeken en stukken uit het boekjaar 2009-2010 gecontroleerd door de kascommissie, de penningmeester wordt gecompimenteerd met de ordelijke en overzichtelijke administratie. Hiermee is de penningmeester gedechargeerd voor het boekjaar 2009-2010.

Tot slot: indien leden behoefte hebben aan gedetailleerde inzage in de financiële stukken van de Vereniging kunnen zij hiervoor contact opnemen met de penningmeester.

C.H.P. Pellicaan

Jaarrede 2011

C.N.M. Renckens

Er is een tijd van komen en er is een
tijd van gaan: een terugblik

Dames en heren, hooggewaardeerde leden van de Vereniging, Ik had begin 1988 het vacante voorzitterschap van de Vereniging op mij genomen tijdens een vergadering ten huize van wijlen professor Ben Polak in zijn mooie woning aan de Keizersgracht en in oktober 1988 zou de jaarlijkse ledenvergadering plaats gaan vinden, waarin ik voor het eerst de voorzittershamer zou moeten hanteren.

De agenda werd geannonceerd in het *Actieblad tegen de Kwakzalverij* en de heer Balk, redacteur van het blad, nam daarin zonder overleg als belangrijk onderdeel de 'jaarrede van de voorzitter' op. Het maakte mij wel nerveus, maar ik bedacht wat en slaagde erin de acht aanwezige leden van het begin tot het eind te boeien. Aan onderwerpen was er toen geen gebrek, want de alternatieve geneeskunde greep snel om zich heen en voor kwakzalverijbestrijders was het 'prijsschieten': u kent het, altijd raak! Ook daarna bleek het nooit moeilijk een geschikt onderwerp te vinden en het uitspreken van de jaarrede behoorde voor mij sindsdien altijd tot een van de hoogtepunten van het verenigingsjaar. Voor deze mijn laatste jaarrede heb ik bedacht dat u het mij vast zou toestaan een terugblik op bijna een kwart eeuw kwakzalverijbestrijding in clubverband te werpen.

DE VTDK BIJ MIJN AANTREDEN, DE VROEGE OPBLOEI VAN DE VTDK EN DE VROEGE CORRESPONDENTIE

In de eerste van de vele uitpuilende ordners, waarin ik de wederwaardigheden van mijn voorzitterschap bijhield, vond ik een handmatig gemaakt overzicht

van de staat van onze Vereniging, opgemaakt eind 1987. De VtdK telde toen nog maar 258 betalende leden, terwijl er nog een even groot aantal wanbetalers was, dat het blad gratis ontving. Er was 55.000 gulden in kas. De VtdK was relatief onbekend bij de jonge generatie en het *Actieblad tegen de Kwakzalverij* verscheen viermaal per jaar. Tot mijn geluk slaagde ik er al binnen twee jaar in enkele frisse en eminente nieuwe medebestuurssleden aan te trekken: mr. Theo Douma, advocaat (ik voorzag juridische problemen en niemand wilde de VtdK verzekeren tegen rechtsbijstand), Kees van der Smagt, huisarts en auteur van een briljant requisitoir tegen de alternatieve geneeskunde in *Medisch Contact*, en Henk Timmerman, hoogleeraar farmacochemie aan de VU, waar hij als het ware in zijn achtertuin een privatdocent homeopathie moest dulden. Wij trokken snel de aandacht van de media en er begonnen zich geleidelijk aan nieuwe leden te melden, waaronder een aantal gezaghebbende medici en wetenschappers als Piet Borst, Pieter Treffers, Rijnberk, en wat later, Plasterk. De steun van deze weldenkende mensen nam bij mij de laatste resten twijfel weg over de ingeslagen weg, die bestond uit een 100% afwijzing van alle alternatieve geneeswijzen. De Duitse schrijver Karl Kraus adviseerde eens als volgt: 'In zweifelhaften Fällen entscheide man sich für das

Richtige'. Ik meen achteraf die raad goed te hebben opgevolgd. Non, je ne regrette rien! Mijn zelfvertrouwen, een eigenschap waarmee ik niet van nature ben gezegend, ging verder vooruit nadat zich ook de juiste sympathisanten meldden, van wie ik slechts wil noemen Frits Abrahams, Dunning en Kees van Kooten en Wim de Bie. In de serie 'Berendien uut Wisp', gedurende acht weken vast onderdeel van *Keek op de Week*, mocht ik eenmaal optreden, waarna De Bie alle VPRO-leden die geloofden in een of andere vorm van kwakzalverij verzocht hun lidmaatschap op te zeggen (1 december 1991). Het doorgaan op de ingeslagen weg werd tenslotte meer dan vanzelfsprekend, toen zich ook de juiste vijanden en tegenstanders aandienen: Piet Vroon, Hugo Verbrugh en 'genueanceerde' mensen binnen de KNMG. Ik ontving de nodige hatemail en bedreigingen, maar fysiek is mij nimmer wat overkomen. Uiteraard steeds anoniem ontving ik brieven van 'Verzetsgroep Alternatieve Geneeskunde Nederland', die mij krantenknipsels toestuurt van medische fouten in ziekenhuizen ('Man kreeg aidsbloed ingespoten in AMC') en van de zogenaamde Rara, die meldde dat ik ('jij stinkende gore rothond') na Kosto wiens huis destijds in brand werd gestoken de volgende zou zijn. Ik schreef toen brieven aan ziekenfonds Spaarneland, dat als een der eerste alternatieve geneeskunde opnam in zijn aanvullingsfonds, aan de VU die een opvolger voor privatdocent homeopathie Maas zocht, aan de rector magnificus van de Erasmus universiteit over het gemankeerde proefschrift van twee leerlingen van Sickesz, aan mijn eigen KNMG-afdeling om de Gedragsregels te wijzigen zodat artikelen als dat van Van der Smagt mogelijk zouden blijven/worden en er was een brief van ene professor Wim Betz uit Brussel die lid werd en overwoog om in België ook een VtdK op te richten. Zo kwamen wij goed op gang.

DRIE HOOGTEPUNTEN SINDS 1988

In november 1992 vond er een geslaagd congres plaats over alternatieve behandelwijzen bij kanker in de RAI te Amsterdam. Wij waren initiatiefnemer van dat congres, aan de organisatie waarvan ook het IKA, een jonge aan het NKI en de WHO verbonden klinisch psycholoog (Frits van Dam), de NVMO (oncologen) en – niet dan na enige aarzeling – het KWF deelnam. Het KWF zou altijd bang blijven voor polarisatie tussen regulier en alternatief, omdat hij zijn donateurs en collectanten graag

uit alle geledingen van onze bevolking rekruteert, een opstelling overigens, die zijn voorlichtende taak niet bepaald vergemakkelijkt. Aanzienlijk publicitair succes bereikten we ook met de publicatie tijdens de eeuwwisseling van de *Toptwintig van de Grootste Kwakzalvers van de twintigste Eeuw*. Sophie Josephus Jitta spitte alle oude jaargangen van het *Maandblad* en het *Actieblad* door en ik publiceerde nog voordat de definitieve lijst uit de 52 kandidaten zou worden gekozen een serie criteria op grond waarvan de volgorde zou worden bepaald. Die semikwantitatieve beoordeling trok ook belangstelling in de Verenigde Staten en u vindt hem op het web als 'Renckens' Quackiness score'. Moerman werd nummer een, gevolgd door Samuels, Borgman en Van der Upwich. Van de thans nog levende genezers van die lijst noem ik Sickesz, Van der Schaar, Defares en Jomanda.

Van de rechtszaken, die in deze tak van sport helaas onvermijdelijk lijken, noem ik als hoogtepunten ex aequo de uitspraak van de Hoge Raad over Sickesz als kwakzalfster en de artikel 12 procedure tegen het seponeren van de aanklachten tegen de Millecarn-artsen en andere kwakzalvers. De IGZ, die zelf de klacht had ingediend, zag geen heil in verzet tegen dat sepot. Bijgestaan door Westerouwen van Meeteren kregen wij een fraaie uitspraak van het hof, dat de rechtbank een inhoudelijke behandeling van de zaak oplegde.

DE DRIE BESTE IDEEËN/INITIATIEVEN

De instelling van de Meester Kackadorisprijs in 2003 heeft voor een jaarlijks terugkerend hoogtepunt gezorgd, waarbij nu eens niet de kwakzalvers zelf – dat zijn er te veel en ze zijn vaak zo dom – maar hun fellow travelers aan de kaak worden gesteld wegens het al of niet expres bevorderen van de kwakzalverij, terwijl men beter zou moeten/kunnen weten. Journalisten, verzekeraars, politieke partijen, omroepen en zelfs een bank sleepten de prijs in de wacht en zojuist vernam u dat dit jaar de dubieuze eer toeviel aan de internist prof.dr. H. Pols, decaan van het Erasmus Medisch centrum.

Het was enig detectiewerk dat in 1999 leidde tot de ontmaskering van drie charitatieve fondsen, die zich als fondsenwerver hadden gemeld en respectievelijk de hartstichting, het KWF en het reumafonds gingen beconcurreren. Zij waren zogenaamd opgericht door verwanten

van lijdens aan voornoemde ziekten en wel uit onvrede met de geringe aandacht voor alternatieve geneeswijzen bij de bestaande fondsen. Wij maakten aannemelijk dat alle drie de 'kwakfondsen' voortkwamen uit malafide kring en dat achter de drie fondsen telkens dezelfde mensen zaten. Het bedrieglijke van de kwakfondsen zat er ook in dat zij zich vestigden in dezelfde plaatsen als waar de bona fide fondsen zaten (tweemaal Amsterdam, eenmaal Leiden) en dat de gironummers die zij hadden vrijwel identiek waren met die van de drie grote en nu beconcurrerende fondsen!

Het derde zeer productieve initiatief was – weinig origineel, maar bitter nodig – de start van de website in 1998 en ex aequo de modernisering van het tijdschrift, dat ook een nieuwe naam kreeg, bedacht door Rob Koene. Het *Nederlands Tijdschrift tegen de Kwakzalverij* volgde in 2003 het *Actieblad* op, een naam waar ik nooit van heb gehouden en die te veel herinnerde aan de jaren zeventig toen wereldverbeteraars en andere contestantens steeds maar 'Aksie, aksie' riepen. De vormgeving, geïnspireerd op het *Hollands Maandblad*, werd bedacht door Frits van Dam. Daarnaast moet ik Lars en Stacey noemen, als student-leden, die de eerste webmaster Kees van de Smagt bij sprongen. Vanaf toen was niet alleen de inhoud in orde, maar zag de site er ook prima uit.

DE DRIE GROOTSTE TELEURSTELLINGEN

De uitspraak van het Amsterdams gerechtshof in het hoger beroep dat de Rotterdamse kanker dokter Houtsmuller tegen mij aanspande was een bittere pil. Wij hadden Houtsmuller tegenover *De Telegraaf* een leugenaar genoemd en volgens die krant ook een kwakzalver, hetgeen ik beslist niet gezegd had, maar 'wij rectificeren niet' (Steenhorst, redacteur). Houtsmuller was destijds de nieuwe Moerman en had in 1999 al toegegeven dat hij – anders dan hij in zijn boeken beweerde – nooit aan uitgezaaide kanker had geleden, toen hij nog vrolijk ongewijzigde herdrukken van zijn boek met die bewering en de erin aangeprezen geneeswijze tegen kanker, die hem zogenaamd gered had, liet verschijnen. De rechtbank stelde ons in het gelijk en wij namen Houtsmuller op in de Lijst Grootste Kwakzalvers van de twintigste Eeuw. Niet lang daarna zou het gerechtshof in

hoger beroep verbieden Houtsmuller ooit nog leugenaar of kwakzalver te noemen op straffe van een dwangsom van 10.000 gulden per overtreding, een last waaronder ik tot de dag van vandaag gebukt ga. Ergerlijk en onbegrijpelijk vind ik dat wij er niet in geslaagd zijn de ziektekostenverzekeraars zover te krijgen dat zij geen nutteloze geneeswijzen vergoeden in hun aanvullende verzekeringen en – nog erger – niet bereid zijn aanvullende verzekeringspakketten te maken waarin geen vergoeding van kwakzalverijen is opgenomen. Met groot cynisme wordt dat geweigerd, hoewel wij ZN-directeur Chiel Bos in onze kring lieten spreken en ZN-bestuursvoorzitter Wiegels eens kandideerden voor de Meester Kackadorisprijs.

Over de virulentie van de Inspectie voor de Gezondheidszorg als beschermer van onze bevolking tegen kwakzalvers ben ik ernstig teleurgesteld geraakt. Gebleken is dat de leiding van de IGZ kennelijk een aanzienlijke beleidsruimte heeft om zijn prioriteiten te bepalen en dat er voor en na de periode-Kingma, toen het onderwerp wel veel aandacht kreeg, steeds weinig prioriteit werd geschonken aan de kwakzalverijbestrijding. Ik ben er trots op dat de VtdK, een ongesubsidieerde vrijwilligersorganisatie, er aan heeft kunnen bijdragen dat de artsen van Millicam, alsmede Sikes en Van der Schaar strafrechtelijke resp. tuchtrechtelijke veroordelingen opliepen. Maar dat had de IGZ natuurlijk voor haar rekening moeten nemen. Ook tot op de dag van vandaag hebben aanbieders van chelatietherapie, van HCG-kuren en chiropractoren die zich doctor noemen, weinig tot niets te vrezen van de IGZ. Ik heb uit betrouwbare bron ook vernomen, dat je rustig bij de IGZ wordt aangenomen als je sympathiek staat tegenover alternatieve geneeswijzen.

MIJN DRIE GROOTSTE WENSEN VOOR DE TOEKOMST

1. Een strengere opstelling van beroepsorganisaties als KNMG, KNMP en KNMvD. Vakgenoten zien immers als eersten wanneer collega's in de fout gaan en zouden eerder en strenger moeten optreden als zoiets gebeurd dan officiële instanties als strafrecht en tuchtrecht. De KNMG heeft in de afgelopen 25 jaar de gedragsregels inzake de toepassing van alternatieve geneeswijzen tweemaal verscherpt, resp. in 1991 (na de affai-

re-van der Smagt) en 2008. In de praktijk blijkt echter dat die nu best scherpe formulering nog steeds niet toereikend is om het alternatief praktiseren aan KNMG-leden te verbieden en het is dus nu tijd voor een finale derde ronde, waarin een expliciet verbod in de gedragsregels wordt opgenomen. Eerst dan kan de KNMG en hetzelfde geldt voor de apothekers en de dierenartsen met recht volhouden dat zij de volksgezondheid bevordert en dat KNMG-leden zich positief onderscheiden van die 'ongeregelde' niet-KNMG-leden. Angst voor ledenverlies en mindere representativiteit zullen wel een rol blijven spelen bij de terughoudendheid van deze organisaties, maar hun geloofwaardigheid en hun aantrekkingskracht voor principieel ingestelde vakgenoten is tegelijkertijd in het geding.

2. Herintroductie van het artsmonopolie zoals dat gold onder de oude Wet op de Uitoefening der Geneeskunst van Thorbecke. Geneeskunde is te ingewikkeld en te riskant om te kunnen worden beoefend als vrij beroep zonder serieuze academische opleiding. De wet BIG is veel te liberaal en heeft het zelfvertrouwen van de nu vrijwel ongrijpbare kwakzalvers een enorme impuls gegeven. De volksgezondheid is er geen snars mee opgeschoten en de argeloze burger geeft er – al of niet verzekerd – honderden miljoenen euro's aan uit. Met wat meer beroepstrots dan in de jaren '70 toen zij haar verzet tegen de in wording zijnde wet BIG staakte, zou ook de KNMG zich tot dit standpunt moeten bekennen. Regering en Kamer zullen moeten worden overtuigd van de heilzaamheid van deze reparatiewetgeving en veel zal daarbij afhangen van de indruk die men daar heeft van de publieke opinie en de aantallen kwakzalverij-aanhangers. De kwakzalverijsector slaagt er steeds weer in om door voortdurend lobbyen en handtekeningenacties de politiek op het verkeerde been te zetten en haar hun aanhang te laten overschatten.

3. Een beroepsverbod voor alternatieve artsen blijft gewenst. De burger denkt bij een arts al snel dat hij/zij in goede handen is en dat is gelukkig meestal ook zo, maar dat geldt helaas niet voor de artsen onder de homeopaten, acupuncturisten, orthomoleculair geneeskundigen en antroposofen, die immers heel andere zaken praktiseren dan die welke hen in hun artsopleiding zijn bijgebracht. Door zich als arts te blijven afficheren misleiden zij hun cliëntèle en de IGZ zou daartegen moeten optreden, niet alleen als er schade is opgetreden,

maar al direct als blijkt dat deze artsen te ver zijn afgedwaald van de juiste weg en bijvoorbeeld zijn gaan geloven in de polsdiagnose, in meridianen, in kosmische krachten of in schokschuddend verdunnen van plantaardige en minerale producten, alsmede van menselijke excreta. Dergelijke artsen moeten een gevaar voor hun patiënten zijn en de tuchtrechter en IGZ zouden hen uit het beroep moeten zetten. Voorkomen is beter dan genezen en een rammelende auto, die de APK niet doorkwam, wordt ook van de weg gehaald voordat er ongelukken gebeuren.

TOT SLOT

Bij mijn terugtreden als voorzitter wil ik allen danken die mij hun vertrouwen hebben geschonken en die mij al die lange jaren hebben getolereerd op het pluche. Ik dank nadrukkelijk de bestuursleden met wie ik heb mogen samenwerken en nog samenwerk. Het zijn geestverwanten en vaak vrienden geworden, zonder wie ik nooit had kunnen bereiken wat ik heb bereikt. Ook onze leden en donateurs, soms aanvaardden wij hun bestaan als vanzelfsprekend en het zijn er tegenwoordig gelukkig ruim tweeduizend, wil ik danken. Natuurlijk bereiken wij zoveel omdat onze argumenten krachtig zijn en wij het gelijk aan onze zijde hebben, maar voor het in stand houden van de organisatie hebben wij leden en wat geld nodig. Thans is onze financiële situatie robuust, maar de website en het blad kosten geld en je weet nooit wanneer een beledigde kwakzalver weer eens besluit een rechtszaak tegen ons te beginnen. Blijft ons dus steunen en maakt nieuwe leden. Met mijn opvolgster Catherine de Jong ben ik zeer ingenomen. Ze is – anders dan de grijzende oudere mannen, die in ons bestuur goed zijn vertegenwoordigd en tot welke categorie ik inmiddels ook behoor – jong en van het vrouwelijk geslacht. Ze beschikt over uitstekende mondelinge en schriftelijke uitdrukkingsvaardigheden en heeft haar visitekaartje al afgegeven met de succesvolle 10 23 homeopathische 'overdose' zelfmoord-actie van februari dit jaar en met een mooi artikel in *Medisch Contact* over de kruidengeneeskunde in ons land. Ik zeg haar alle steun toe en zal als backbencher ook nog in het bestuur aanblijven, maar de Vereniging is bij haar in goede handen en ik wens haar uiteraard alle succes. Ik dank u voor uw aandacht. ●

De Meester Kackadorisprijs 2011 gaat naar prof.dr. H. Pols

Voorafgaande aan het symposium op 8 oktober 2011 werd de Meester Kackadorisprijs 2011 toegekend aan prof.dr. H. Pols. decaan/vice-voorzitter van het Erasmus Medisch Centrum. Juryvoorzitter mr. Th. Douma sprak mede namens de juryleden prof.dr. R.A.P. Koene en C.P. van der Smagt toen hij de uitverkiezing met redenen omkleedde.

Dames en heren,
Vandaag wordt voor de negende keer de Meester Kackadorisprijs toegekend – al zouden wij misschien beter kunnen zeggen dat de prijs wordt toegediend. Ik neem met u de lijst van genomineerden door.

Een citaat: 'De werking van acupunctuur berust op het volgende: In ons lichaam bevinden zich onzichtbare banen waarlangs de energieën Yin en Yang lopen. Deze twee tegengestelde krachten lopen voortdurend in elkaar over, maar kunnen ook uit balans raken. Die onzichtbare banen noemen we meridianen en horen elk bij een orgaan.'

Deze stuitende onzin, dames en heren, is een citaat van een tekstbord in **Corpus**, een levensgroot educatief project, waar bezoekers spelender- en lopenderwijs de anatomie van het menselijk lichaam leren kennen. De Medisch Adviesraad zorgde voor verantwoorde voorlichting, maar maakte blijkbaar geen bezwaar tegen dit koekoeksei in de opstelling over de Chinese naaldkunst.

Neprofarm is de brancheorganisatie van fabrikanten en importeurs van zelfzorgproducten. Blijkens haar missie bevordert zij de beschikbaarheid van kwalitatief hoogwaardige, veilige

en effectieve zelfzorggeneesmiddelen. Van de 26 aangesloten organisaties zijn er maar liefst acht van onversneden alternatieve snit: VSM, Weleda, dokter Vogel etc. Zolang de overige 18 reguliere organisaties deze kwakzalvende collega's gelijk een adder aan de borst blijven koesteren, zolang blijft Neprofarm in de uitingen over haar 'effectieve middelen' ongeloofwaardig. De prijs krijgt zij niet, maar de jury waarschuwt haar voor de laatste maal!

Mevrouw J. Schraeverus, voorzitter Raad van Bestuur Flevoziekenhuis Almere, vond dat haar ziekenhuis een beter imago moest krijgen en bedacht dat het Amerikaanse Planetree-concept daarvoor geschikt zou zijn. Marketing van je ziekenhuis is tegenwoordig van eminent belang. Daarvoor had ze de duizenden euro's die het kost om dat concept te mogen invoeren wel over. De studiereisjes naar de VS van enkele medisch specialisten konden er ook nog wel af. Geld zat kennelijk in Lelystad. Intussen zijn er thans acupunctuur en aromatherapie ingevoerd, zitten medewerkers in de baas zijn tijd te mediteren en werken de kinderartsen samen met een osteopaat. Met reguliere geneeskunde heeft het natuurlijk niets te maken, veeleer met een manager die snel 'topdown' een schijn-innovatie invoert. De jury heeft hier – om eens

lelijk Nederlands te gebruiken, dat wellicht de jeugd aanspreekt – ‘bepaald geen goed gevoel bij’.

Bert Groot Roessink, directeur Zorggroep Almere, geeft leiding aan de eerstelijns geneeskunde in dezelfde polder als voornoemd ziekenhuis en is ook aangestoken door de succesvolle marketing met behulp van het Planetree-concept. De Zorggroep biedt zorg voor 190.000 mensen op 29 locaties en telt 2.500 medewerkers. Al of niet als gevolg van het Planetree-concept biedt de Zorggroep nu op diverse plaatsen in zijn organisatie acupunctuur, homeopathie, craniosacraaltherapie en manuele therapie voor het (overigens niet bestaande) KISS syndroom. Ook het paranormale reiki, haptonomie en osteopathie zijn in de Zorggroep leverbaar. Met richtlijnen of standaarden hebben ze in Almere niets te maken, als het maar patiënten trekt, c.q. bezighoudt. Een treurige constatering. Iedereen weet dat introductie van niet-effectieve alternatieve behandelwijzen de zorg alleen maar duurder maakt en niet beter.

Dat een Nederlandse medisch-wetenschappelijke vereniging op de shortlist voorkomt vindt de jury, hoewel het feit op de buitenwereld wellicht weinig indruk maakt, zeer ernstig. Het is de **Nederlandse Vereniging voor Reumatologie**, die zich met haar weigering zich te distantiëren van het voedingssupplement glucosamine onverbiddelijk een nominatie toe eigende. Glucosamine is een winstmaker van enige importantie in de orthomoleculaire zakenwereld. Maar terwijl aangetoond is dat het middel onwerkzaam is, laat men het publiek in de waan dat er tegen artrose (gewrichtsslijtage, een volksziekte) een drogistenmiddel beschikbaar is. De jury herinnert zich ook nog de foto's van Liesbeth List met NVR-lid en gepensioneerd professor Rasker, die samen in de roddelpers gebruik van dit middel aanprezen. Dit alles liet men rustig passeren, terwijl zo iemand toch onmiddellijk geroyeerd zou moeten worden.

Medical Media is de producent van Gezondheidsplein.nl, een medische website met een op het eerste gezicht neutrale en objectieve manier van informeren. Maar in feite is het een digitale winkel van Sinkel, waarin van alles te koop is. Bezoekers raken er het spoor bijster door de doortrapte combinatie van enerzijds (doorgaans) juiste voorlichting en anderzijds harde reclame voor alternatieve diagnostiek en

kwakzalverijproducten. De ‘gezondste gids van internet’ strooit de argeloze bezoeker zand in de ogen. Men wordt er begeleid naar verkopers van dubieus allooi, het is er ongezond en schadelijk voor zieken en gezonden. Dokter Vogel, Prescan en ‘preventief bloedonderzoek’: het is nooit ver weg. Het Gezondheidsplein biedt bevordering van kwakzalverij van de meest gelikte soort.

De Nederlandse Patiënten en Consumenten Federatie (NPCF) is het aanspreekpunt namens patiënten voor het ministerie van VWS, de zorgverzekeraars en zorgaanbieders. Zij bewaakt onder meer de kwaliteit van zorg en adviseert over wetgeving en over kostenbeperking. Het jaarlijkse budget van 2,5 miljoen euro is vrijwel geheel afkomstig van de overheid. Eén van de 22 patiëntenverenigingen is Antroposana, de patiëntenvereniging voor antroposofische gezondheidszorg, die daardoor flink uit de ruif mee eet. Ook de Koninklijke Vereniging voor Homeopathie Nederland (KVHN) en de Nederlandse Patiënten Vereniging voor Acupunctuur (NPVA) zijn bij de NPCF aangesloten, terwijl indirect ook de belangen behartigd worden van diverse alternatieve clubjes, Moermantherapie en het Patiënten Platform Complementaire Gezondheidszorg (PPCG). In dat Platform zijn ook weer antroposofen en anti-vaccinatie-activisten actief! De jury heeft niets tegen patiëntenverenigingen, maar realiseert zich tegelijkertijd dat zij veel schade kunnen aanrichten als zij – schijnbaar onafhankelijk en belangeloos – waandenkeelden aanhangen en uitdragen. De NPCF zou aanzienlijk kieskeuriger moeten zijn in haar toelatingsbeleid, temeer daar zij van publiek geld bestaat. De Kackadorisprijs 2011 ontgaat haar maar ternauwernood.

Burgemeester Van Aartsen van Den Haag lobbyt actief om Chinese bedrijven naar zijn gemeente te lokken. In het kielzog van dat beleid omhelst hij echter ook allerlei kwakzalverij van Chinese origine. Zo subsidieerde de gemeente Den Haag met maar liefst 50.000 euro het 7th *World Congress of Chinese Medicine*, dat op 1 en 2 oktober 2010 in Den Haag werd gehouden. Op het congres werd de acupuncturiste Oei-Tan ook nog eens bevorderd tot officier in de Orde van Oranje-Nassau. Dat valt Van Aartsen misschien niet aan te rekenen, maar wel dat zijn wethouder Economische Zaken Henk Kool op 1 februari 2011 een filiaal van de Chinese

**Pols, buiten het domein
der wetenschappen**

keten Yu Zu Tang opende. Het zou werkgelegenheid gaan bieden aan ongeveer veertig mensen en was de eerste vestiging van die keten in Europa. Men biedt er voetzoolreflexologie, maar ook de klassieke Chinese geneeswijzen als acupunctuur, tuina eventueel in combinatie met cupping, guasha en moxa. Het is al jarenlang bekend dat de voornaamste prestatie van de Chinese acupunctuur is, dat men een aantal punten op het lichaam heeft ontdekt waarin men kennelijk zonder veel risico naalden kan steken. Economische redenen mogen naar de mening van de jury geen reden zijn om kwakzalvers te subsidiëren of het hen anderszins naar de zin te maken.

Dat een burgemeester, bezielde van de beste bedoelingen en niet gezegend met veel medische kennis in de fout gaat is ernstig, maar wellicht nog te begrijpen. Dat kan helaas niet gezegd worden van de opstelling van **prof. dr. H. Pols, decaan/vice-voorzitter van het Erasmus Medisch Centrum** in de affaire rond

het acupunctuurproefschrift van de fysiotherapeute Van den Berg, dat in december 2010 werd geaccepteerd. Het zal u niet zijn ontgaan, want de afdeling voorlichting van het ErasmusMC stak het niet onder stoelen of banken: door verwarmen van de kleine teen door middel van het oud-Chinese moxabranden zou correctie van stuitligging naar hoofdligging kunnen worden bewerkstelligd. Het proefschrift bevatte een kolderieke uiteenzetting over het veronderstelde werkingsmechanisme van dit malle gedoe, maar was bovendien frauduleus, want het liet na om het degelijke onderzoek, dat geen enkel effect vond van het moxeren van kleine teentjes bij zwangeren met een kind in stuitligging, te verdisconteren. Desgevraagd liet Pols echter weten volledig achter de acceptatie van het proefschrift te staan. Hij beseft kennelijk niet dat hij daarmee de velen die aan zijn instelling na wel serieus onderzoek promoveerden, ernstige reputatieschade toebreacht. Wat is hun titel nog waard als je in Rotterdam ook op dergelijke kwakzalverij kan promoveren? De grootste reputatieschade is die voor zijn faculteit, waar je nu kennelijk op een medisch onderwerp kunt promoveren en dat tegelijkertijd kunt doen 'buiten het domein van de biomedische wetenschappen' (dixit Pols).

Omdat de jury penetratie van kwakzalverij in de academische wereld een groot gevaar vindt heeft zij unaniem besloten de Meester Kackadorisprijs 2011 toe te kennen aan de heer Pols.

Ik verzoek hem naar voren te komen voor het in ontvangst nemen van diploma en trofee, waarna hij de gelegenheid heeft zijn standpunt nog eens uiteen te zetten. ●

Gebroeders Bruinsma- erepenning 2011 voor prof.dr. W. Betz

**Wim Betz ontvangt Bruinsmapenning
en bijbehorend diploma uit de handen
van Renckens**

**Voorzitter Renckens sprak tijdens de jaarvergadering van
8 oktober de volgende laudatie uit:**

‘Professor Wim Betz is emeritus hoogleraar huisartsgeneeskunde van de Vrije Universiteit te Brussel, een functie die hij vervulde van 1987 tot 2007. Na afgestudeerd te zijn de geneeskunde in 1970 en in de huisartsgeneeskunde in 1974, praktiseerde hij tot 1987 in zijn huisartsenpraktijk in Kalmthout. Dat zijn carrière geen vertraging opliep ondanks het volgen van opleidingen in homeopathie en manuele geneeskunde onderstreept zijn aanzienlijke ijver en intelligentie. Als hoogleraar huisartsgeneeskunde maakte hij deel uit van een groot aantal commissies en instituten op zijn vakgebied en

hij was ook adviseur huisartsgeneeskunde in Bulgarije en Litouwen. Hij vervulde een aantal gewichtige Belgische semi-overheidsfuncties en was ook actief in het COST B4 project van de EU in de jaren '90.

Door zijn opleiding tot homeopaat in de jaren '70, vanwaar hij uiteindelijk is weggelopen, kreeg hij – naar eigen zeggen – speciale interesse voor bedrog en dwaalwegen in de wetenschap en vooral in de geneeskunde.

Hij was in 1990 mede-oprichter en is huidig voorzitter van SKEPP (Studiekring voor Kritische Evaluatie van Pseudo-wetenschap en het Paranormale). SKEPP is de Belgische zusteror-

ganisatie van de Stichting Skepsis, zoals wij die kennen in ons land. Omdat hij een van de weinige wetenschappelijke ingestelde artsen is die het wereldje van de alternatieve geneeskunde goed kent wordt hij regelmatig gevraagd als expert of spreker, in binnen- en buitenland, onder andere door het Belgisch parlement, en in Nederland, Duitsland, Italië, Groot-Brittannië, de Verenigde Staten en Rusland. In 2002 sprak hij op onze jaarvergadering over manieren waarop je in de geneeskunde kwaliteitseisen kunt omzetten. Dat was een zeer leerzame speech.

Dankzij zijn aimabele karakter en zijn diplomatieke talent heeft hij veel kunnen bereiken, bijvoorbeeld op het gebied van de Belgische wetgeving m.b.t. alternatieve geneeswijzen. Erkenning ervan is wettelijk mogelijk, maar de randvoorwaarden zijn zo streng en ingewikkeld dat dat in de praktijk nog geen kwakzalver gelukt is. Hij volgt al jaren de activiteiten van de EU op gebied van alternatieve geneeskunde en becommentarieert ze steeds met grote accuratesse.

Buitengewoon succesvol was zijn diligentie toen de *WHO* het onheilzame plan opvatte een

serie rapporten te produceren met zogenaamde overtuigende bewijzen voor de werkzaamheid van acupunctuur, homeopathie en Joost mag weten wat men nog meer in gedachten had. Verschijning van het perfide *WHO*-rapport over acupunctuur in 2003 kon hij niet meer voorkomen, maar door de hand te leggen op het concept *WHO*-rapport over homeopathie en dat aan een scherpe kritiek te onderwerpen – waaraan ik de eer had samen met Tom Schoepen mee te mogen werken – is dat rapport nimmer verschenen en is het onheilzame *WHO*-initiatief een vroege dood gestorven. Ons artikel erover in *The Skeptical Inquirer* trok ook de aandacht van *The Lancet*, dat ons interviewde over de zaak.

Wegens al deze verdiensten en ik heb slechts de belangrijkste kunnen noemen heeft de jury met veel genoegen besloten aan professor Betz de Gebroeders Bruinsma-erepenning penning 2011 toe te kennen. Ik verzoek hem naar voren te komen en de penning en het bijbehorende diploma in ontvangst te nemen.' ●

Het hoe en waarom van modeziekten

E. van Leeuwen

Op 8 oktober 2011 vond er in het centrum Felix Meritis in Amsterdam een bijzonder symposium plaats gewijd aan bovenstaand thema, dat werd belicht in een viertal lezingen. Daarnaast was er volop aandacht voor verandering in het voorzitterschap van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: afscheid, na 23 jaar, van Cees Renckens en kennismaking met Catherine de Jong.

Bij de ingang werden de bezoekers 's ochtends zoals gewoonlijk opgewacht door de assistentes van de zelfbenoemde 'Doctor of Naturopathy' dr. Th. Michiels. Ditmaal werd een werkje verspreid dat speciaal was geschreven voor de 'geachte antikwakkers', genaamd *De Magische 11 homeopathica*. Het werd zonder veel morren in ontvangst genomen of beleefd geweigerd.

Door de zeer grote toeloop begon het programma iets later dan gepland met een introductie van de zojuist verkozen nieuwe voorzitter Catherine de Jong, tevens dagvoorzitter. Zij stelde zich kort voor als een door ergernis over 'kwakschade' gedreven anesthesioloog en verslavingsarts, die blij was zich als voorzitter te mogen gaan inzetten voor de vereniging. Nadat ze had bekendgemaakt dat de lezing van Pieter Treffens geen doorgang kon vinden, leidde De Jong de eerste spreker in: Mart van Lieburg, hoogleraar medische geschiedenis en bibliothecaris van de KNMG.

'ER IS TEVEEL BEGRIPSVERWARRING'

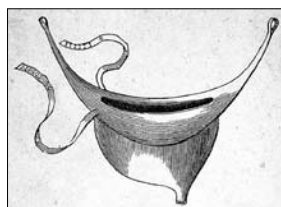
Van Lieburg startte zijn inleiding, Een geschiedenis van modeziekten, met een aanval op de

definities en redeneringen van Cees Renckens, zoals gehanteerd in diens dissertatie *Dwaalwegen in de geneeskunde*. Wat is nu bijvoorbeeld precies een 'modeziekte'? De definities van medische praktijken zoals die in het algemeen door de VtdK worden gebruikt zijn onzorgvuldig gekozen, stelde Van Lieburg: ze berusten op anachronismen en begripsverwarring. Als instrument om de werkelijkheid te benaderen zijn ze dus problematisch, want ze gaan teveel uit van een beroepsperspectief in plaats van een wetenschappelijk perspectief. Renckens' definitie van modeziekte, 'een substraatloze aandoening met een epidemisch karakter', vond geen genade bij Van Lieburg, die theoretisch dieper wilde graven, ook al is deze definitie operationeel misschien waardevol. Hij gaf in zijn voordracht diverse voorbeelden van schrijvers uit het verleden die vanuit een afgewogen perspectief – waarin zowel de maatschappij, de arts, de patiënt en de kwakzalver vergelijkbare subjecten vormen – observaties deden. Het *Doktersboek* van de Fries Douwe Ales bijvoorbeeld, uit de 17e eeuw, kent zo'n bredere context waarin de geneeskunde zowel als sociaal-historisch als cultureel-historisch fenomeen wordt gezien. Ook en juist binnen de 'modeziekten' moet onderscheid worden gemaakt, zoals Geert Bremer in de 19e eeuw deed,

Van Lieburg

die bijvoorbeeld spookziekten, protestziekten en ballonziekten onderkende. Van Lieburg liet in zijn powerpoint-presentatie hier een afbeelding zien van een 19e eeuwse voorloper van de plaszak, die hilariteit in de zaal opwekte omdat het gesprek van de dag de zojuist gepresenteerde en omstreden NS-plaszak betrof.

Urinaal

Andere operationele definities van modeziekten betreffen 'leefstijlziekten', of 'Culture Bound Syndromes'.

Een grote aanrader volgens Van Lieburg is het werk *Epochen-Krankheiten*, ook al gaat het hier niet om modeziekten. Eerder gaat het om het idee dat elke tijd zijn eigen ziekte heeft, het 'lijden aan de tijd'; voorbeelden zijn neurasthenie, tuberculose en, tegenwoordig, geheugenziekten. Een ander mooi voorbeeld is de 'sportepidemie' van de jaren dertig vorige eeuw, 'onanie' in de 19e eeuw of influenza, die ooit, begin 20ste eeuw, ook werd gezien als een modeziekte. Centraal bij dit verschijnsel, het benoemen van modeziekten, staat de onzekerheid van de medische wetenschap, besloot Van Lieburg. Die onzekerheid gaat vroeg of laat jeuken bij medici en wordt schijnbaar bestreden met 'rationaliteit'. Zo'n rationele hype van vandaag, stelde hij, is 'Evidence Based Medicine'.

'MODEZIEKTEN MAKEN MENSEN ZIEK EN DAT IS ERG'

De volgende inleider was Frank Koerselman, hoogleraar psychiatrie en psychotherapie in Utrecht en hoofd van de afdeling psychiatrie

van het Sint Lucas Andreas Ziekenhuis in Amsterdam. Hij reikte zijn gehoor uiteindelijk niet minder dan 15 kenmerken van modeziekten aan, onderverdeeld in de volgende categorieën: niet-levensbedreigend, makkelijk op te lopen, geen vaststaande effecten van behandeling, de zieke vindt dat ze nooit schuld heeft aan haar ziekte, ontstaansmechanismen zijn niet duidelijk en er is sprake van ziektewinst. Deze factoren zijn veelal onder te verdelen in primaire en secundaire aspecten. Koerselman zag vooral vrouwen risico lopen op modeziekten en verder mensen die gebukt gaan onder overbelasting en last hebben van negatieve zelfwaardering.

Ook al zijn de modediagnosen nep, ze hebben desondanks toch impact, stelde Koerselman, en dat is bijzonder schadelijk. Want er is een hele medische industrie die flink profiteert van nepdiagnosen: medisch specialisten, ziekenhuizen, revalidatiehuizen, advocaten, verzekeraars en medische adviseurs. Er is zodoende veel te veel pseudo-invaliditeit in Nederland.

Koerselman

Opvallend was dat Koerselman, alvorens zijn volledige lijst van 15 kenmerken op te sommen, een disclaimer maakte: hij stelde voorop dat hij serieus voor de patiënt in de bres springt, in plaats van de patiënt te willen demoniseren, iets waarvan hij weleens wordt beschuldigd. Een niet onnodige opmerking, gezien de lange lijst van medisch wangedrag ('zwart-wit denken'; 'dokter-shopping'; 'zognaamd 'moedig' lijden') waarvan hij de typische modeziektepatiënt vervolgens betichtte; allemaal eigenlijk terug te brengen tot histerie, betoogde Koerselman, een diagnose die helaas niet meer is toegelaten volgens de DSM.

Na de lunch in het café-gedeelte (of in de stralende zon op de stoep) was het tijd voor de uitreiking van de Gebroeders Bruinsma-erepenning, de tweejaarlijkse onderscheiding voor een buitengewone prestatie aan het antikwakkers-

front. Cees Renckens, kersvers gewezen voorzitter, reikte de penning uit aan de 68-jarige Belg professor dr. W. Betz, die jarenlang huisartsengeneeskunde doceerde in Brussel. 'Ja, je moet hem niet tegen je hebben', waarschuwde Renckens de zaal bij de vertoning van Betz' imposante portret op het scherm, 'maar hij is een zeer aimabel mens in de omgang'. Betz ondernam halverwege de jaren '70, na zijn studie medicijnen, een homeopathische opleiding, om deze na korte tijd weer af te breken, overtuigd geraakt als hij was van het gevaar van bedrog en dwaling in de geneeskunde. Betz was ook oprichter van SKEP, de Vlaamse tegenhanger van de Stichting Skepsis. Renckens noemde Betz een zeer goed kenner van het kwakwereldje, een wereldwijd bekend spreker op zijn gebied en memoreerde het feit dat Betz veel heeft bereikt op het gebied van wetgeving: hij heeft de erkenning van kwakkers in België zo goed als onmogelijk gemaakt. Onder luid applaus overhandigde hij vervolgens de penning en het bijbehorend diploma aan de strijdbare oud-geneesheer. In zijn dankwoord refereerde Betz aan zijn neiging, destijds, om homeopaat te willen worden. Dat was eigenlijk omdat hij na zijn huisartsenopleiding onmogelijk theorie en praktijk kon verenigen; hij wist niet hoe hij zijn praktijk aan moest. Tijdens zijn homeopathenopleiding ontdekte hij snel dat het zuiver ging om de 'babbel'. In het kritische circuit verzeild geraakt had hij veelvuldig contact met de 'opperhoofden van kwakkerijen', wat zijn inzichten enorm ten goede kwam. 'Onverdunde modder' uit het kwakkerskamp was zijn deel na zijn eindconclusie dat alle erkenning van kwakzalverij in wezen afkomstig was uit Europa. Lachsalso's waren zijn deel tijdens zijn uitgebreide en humoristische dankwoord.

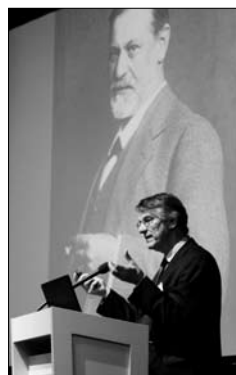
'MODEZIEKTEN? ER VERANDERT MAAR WEINIG'

Het woord was vervolgens aan Rien Vermeulen, emeritus hoogleraar neurologie, co-auteur van *Rationele Geneeskunde* en bestuurslid van de vereniging. Vermeulen spitste zich toe op een grondige bespreking van het boek *From Paralysis to Fatigue* van de Canadees R. Shorter, een historicus. Shorters conclusie luidde dat ziektebeelden die ook wel met modeziekten zijn aangeduid, in de loop van de tijd geleidelijk overgingen in andere modeziekten: 'paralysis' destijds hyste-

rie genoemd zou zijn verdwenen, het chronisch vermoeidheidssyndroom kwam daarvoor in de plaats. Voor Vermeulen inging op de vraag of hysterie inderdaad is verdwenen, besprak hij verschillende syndromen die alle gekenmerkt worden door het ontbreken van pathologische afwijkingen als ontstekingen, tumoren of infarcten.

We kennen fibromyalgie, het chronisch vermoeidheidssyndroom, prikkelbaredarmsyndroom, multiple chemische overgevoeligheidssyndroom en ook neurologische symptomen zonder verklaring. Patiënten met deze syndromen kunnen wel 90 symptomen hebben. Afhankelijk van de arts die naar de klachten luistert, worden deze patiënten ingedeeld bij één van de syndromen: de maag-darm-leverarts zal vooral de darmklachten horen en daarom de diagnose prikkelbaredarmsyndroom stellen, terwijl de reumatoloog de pijn in pezen, spieren en gewrichten benadrukt en de diagnose fibromyalgie stelt. Er is niet zo zeer een verandering van de symptomen, wel een telkens weer veranderde interpretatie. Hoe deze klachten ontstaan, werd in de loop van de negentiende eeuw een probleem omdat ziekten, ziekten van organen werden: ziekten van hart, long of nier. In de organen werd bij de syndromen als fibromyalgie telkens weer niets afwijkend gevonden. Eind negentiende eeuw ging men deze ziekten zien als psychosomatische aandoeningen: een psychisch probleem zou worden omgezet in een lichamelijke klacht. Als het psychische conflict wordt omgezet in een verlamming ('paralysis') werd dit beeld conversie genoemd, wat voor patiënten meer acceptabel was dan hysterie zoals het voor die tijd heette. Shorter noemt syndromen als het chronisch vermoeidheidssyndroom nog steeds 'psychosomatisch', een volgens Vermeulen achterhaald begrip, want de bekende 'psychosomatische' maagzweer bleek bijvoorbeeld beslist geen psychosomatische aandoening, net zo min als de ziekte van Crohn.

Shorter is ervan overtuigd dat patiënten met psychosomatische aandoeningen niet simuleren. Vermeulen denkt dat ook, maar vroeg zich af waarop Shorter deze stellige conclusie baseert, omdat

Vermeulen

het onderscheid tussen simulatie en wat Shorter psychosomatische aandoeningen noemt vaak niet mogelijk is. Volgens Shorter is de 'paralysis' overgegaan in het chronisch vermoeidheidssyndroom door invloed van de cultuur op het onbewuste. Het onbewuste produceert die symptomen die in een cultuur geaccepteerd zijn: 'het onbewuste wil serieus genomen worden'. Vermeulen noemde dit allemaal wartaal. Conversie, de omzetting van een psychisch conflict in een lichamelijk symptoom, is uitgebreid onderzocht, maar zelden is het psychisch conflict overtuigend aangetoond. Verrassend is dat veel neurologen nog steeds denken dat 'paralysis' wordt veroorzaakt door psychische conflicten maar na enig doorvragen noemen zij 'paralysis' een onechte verlamming, misschien is er toch wel eens sprake van simulatie.

Aan de hand van oude en nieuwe statistieken in een proefschrift van Jon Stone (2006) toonde Vermeulen aan dat 'paralysis' nog steeds even vaak voorkomt als vroeger en dat het chronisch vermoeidheidssyndroom geen nieuwe ziekte is, maar een moderne benaming van de 19e eeuwse neurasthenie. Conclusie: er is niet zoveel veranderd. Vermeulen besloot zijn lezing met de retorische vraag of dit verschijnsel niet voor veel andere ziekten zou opgaan: dezelfde syndromen, steeds weer andere benamingen.

'UW GSM IS DODELIJK: EEN RECEPT VOOR EEUWIGDUREND ONDERZOEK'

De laatste spreker was de Belg Luc Bonneux, epidemioloog aan het NIDI en medisch publicist, die zich grondig had verdiept in het fascinerende verschijnsel van 'elektrohypersensitiviteit' (EHS). Het betreft hier de claim dat elektromagnetische straling zwaar ziekteverwekkend is en de oorzaak kan zijn van een waai-er aan klachten: duizeligheid, hoofdpijn, angst, kanker, depressie, leukemie en ga zo maar verder – Bonneux noemde de lijst in principe eindeloos. Bonneux ging uitgebreid in op al het onderzoek dat gedaan wordt naar het EHS-syndroom. Maar eerst schetste hij hoe de irrationele angst voor 'straling' bij goedgegelovige mensen ontstaat. Omdat je straling niet kan zien of ruiken of horen en soms nauwelijks meetbaar is, wordt straling als geheimzinnig en in principe schadelijk ervaren. Het is negatief. Je kunt er van alles over beweren en het weerleggen

van foute theorieën is moeilijker dan bij andere verzonnen ziekmakers. Er zijn bijvoorbeeld talloze natuurlijke en kunstmatige bronnen van straling, die variëren in de tijd. Om schadelijke effecten aantoonbaar te maken zijn enorm veel studies nodig, waarvan een deel ook nog retrospectief moet zijn. Een biologisch model is er niet; het is onverklaarbaar hoe de schade zou ontstaan, er zijn geen diermodellen of vergelijkbare experimenten, er lijkt meestal niets anders aan de hand dan een simpele opwarming van het lichaam. Toch wordt er zeer veel onderzoek gedaan naar schadelijkheid, hoewel er dus geen enkele aanwijzing is. Zinloos onderzoek, zo toonde Bonneux overtuigend aan, omdat er geen rekening wordt gehouden met toevalsfactoren, met de zeer lage attributieve risico's, de aard van de symptomen sterk afhankelijk blijkt van plaats en tijd (zo werd er ineens een epidemie van 'jeuk door mobieltjes' gemeld in Zweden) en het onderzoek niet reproduceerbaar is.

Ondertussen blijken de klachten die het EHS-syndroom omvatten zelfversterkende aandoeningen te zijn, vaak gekenmerkt door een vicieuze cirkel waarin angst leidt tot een lage symptoomdrempel, de oorzaak van de ellende vervolgens buiten zichzelf wordt gezocht, ziekte winst ontstaat die leidt tot het ontstaan van complottheorieën en, uiteindelijk, tot merkwaardig groepsgedrag.

Bonneux

uit Londen wijst uit dat mensen mogelijk ziek worden gemaakt door het label EHS. Op het scherm toonde Bonneux verontrustende krantenkoppen met teksten zoals: 'WHO: mobieltje veroorzaakt mogelijk kanker'; uit *Metro*: 'Zendmasten kankerverwekkend'; 'Mobieltjes zorgen voor autisme en hersentumoren bij kinderen'.

Bonneux meldde dat er enorm veel geld in zinloos wetenschappelijk onderzoek wordt gestoken, onder meer door de Universiteit Wageningen. Bovendien is er nu zelfs een professor in 'elektromagnetische straling en gezondheid'; een professor in 'niets' volgens Bonneux, 'kwak in toga'. Zulk onderzoek kan eindeloos lang doorgaan zonder dat het ooit iets oplevert, het blijft steken in hopeloze hypothesen. Schuldig aan deze ontwikkeling is volgens hem de regu-

**Staande ovatie voor
scheidende voorzitter**

**Van der Smagt over-
handigt Renckens
voorzittersboek**

liere wetenschap, die niet erkent dat het EHS-syndroom in feite wordt veroorzaakt door het nocebo-effect, dat wil zeggen het negatieve gezondheidseffect van negatief ervaren stimulan- sen, zoals 'straling'.

Na de theepauze kwam het moment voor de uitreiking van de (negende) Meester Kackadoris- prijs 2011, die zoals gewoonlijk door bestuurslid mr. Douma na een hilarische opsomming van de genomineerden werd bekendgemaakt. De win- naar was deze maal prof. dr. H. Pols, decaan van het Erasmus Medisch Centrum in Rotterdam. Pols verdiende de prijs omdat hij zonder enige schaamte een kwakzalversproefschrift heeft ge- accepteerd, in december 2010 (zie pagina 13), aangaande de mogelijkheden van acupunctuur en moxeren van de kleine teen. De heer Pols liet, zoals vele van zijn voorgangers, helaas verstek gaan bij de uitreiking, zodat de karakteristieke trofee hem zal worden nagezonden.

De huldiging van scheidend voorzitter Renc- kens werd in gang gezet met een persoonlijke videoboodschap van minister van Volksgezond- heid Edith Schippers, die tot haar spijt niet in persoon aanwezig kon zijn. Zij prees Renckens als een bevlogen bestuurder, dankzij wie de vereniging niet in de vergetelheid is geraakt. Ze hekelde nadrukkelijk het feit dat apothekers tegenwoordig zoveel homeopathische middelen aanbieden, dat klanten de kluts kwijtraken. Ze wenste de vereniging veel succes met de strijd tegen kwakzalvers.

Vervolgens kreeg Renckens het woord. Bij wij- ze van uitzondering hield hij zijn jaarrede – zijn laatste – tijdens het symposium in plaats van tij- dens de ledenvergadering, een leerrijk en gees- tig verslag van zijn aansluiting en activiteiten bij de VtdK (zie pagina 7-10). Een langdurige staande ovatie was zijn deel na het uitspreken van de laatste woorden. Rien Vermeulen sprak Renckens daarna gloedvol toe: hij noemde de

De aantredende en de aftredende voorzitter

grote verdiensten van Renckens zowel als vrou- wenarts als voorzitter van de vereniging. Hij ein- digde met de woorden: 'Cees heeft ons wel een beetje lui gemaakt, men rekende op hem. Zijn hoge niveau moet blijven gehandhaafd!'. Kees van der Smagt, bestuurslid, bood Renckens een aan hem opgedragen boek aan van Bas van Lier, met biografische schetsen van alle voorzitters, getiteld *Van Bruinsma tot Renckens*. Van der Smagt vond Renckens na bestudering van het boekje de 'allerbeste voorzitter' in de geschie- denis van de VtdK.

Tot slot sprak Catherine de Jong als nieuwe voorzitter de laatste woorden van lof tot Renc- kens – de viervoudiging van het ledenaantal on- der zijn voorzitterschap, de website, het mooie verenigingsblad – en benoemde hem, onder groot applaus, tot erevoorzitter van de veren- iging. Aansluitend volgde de feestelijke receptie in het cafégedeelte. ●

Mw.dr.mr. E. van Leeuwen, cultureel antro- pologe en juriste, is publiciste

Afscheid van Kees van der Smagt, VtdK-bestuurslid van 1989 tot 2011

Tijdens de jaarvergadering richtte voorzitter Renckens zich in een persoonlijk en bij tijden emotioneel woord tot de aftredende Van der Smagt. Hij herinnerde eraan dat hij direct na zijn eigen aantreden als voorzitter in maart 1988 in het *Actieblad tegen de Kwakzalverij* een oproep plaatste waarin om een lid-huisarts werd gevraagd als versterking van het bestuur. Daarop kwam geen enkele respons.

C.N.M. Renckens

Renckens overhandigt Van der Smagt afscheidscadeau, links echtgenote Yvonne

Op 21 oktober 1988 verscheen er toen een prachtig artikel in *Medisch Contact*, van de hand van de nog onbekende Biltse huisarts Van der Smagt: 'Nog eens alternatieve geneeswijzen. Een pleidooi tegen'. Renckens stuurde hem direct een adhesiebetuiging. Ook attendeerde hij Van der Smagt op onze Vereniging. Renckens ontving per omgaande een vriendelijk antwoord: Renckens' brief was 'Een ongezochte aanleiding mij aan te melden bij de VtdK'. Hij was dat natuurlijk al langer van plan geweest. Het was 'nog te vroeg om aan een bestuursfunctie te denken'. Wel informeerde hij naar de tijdsinvestering, die zoiets zou kosten, 'zeer in beslag genomen door een drukke praktijk' als hij was. Zijn prachtartikel leverde hem een klacht op bij de KNMG-verenigingsrechtspraak, ingediend door de natuur-geneeskundig arts Linschoten (een vriendelijk man die destijds werd opgestookt door Aakster en die enkele jaren geleden nog furore maakte met zijn pleidooi voor 'eigen urine therapie', waarbij de smaak van verse ochtendurine heel goed te verstouwen zou zijn). Hij beschuldigde Van der Smagt ervan openlijk kritiek op een col-

lega te hebben geuit, hetgeen onder de destijds vigerende gedragsregels expliciet verboden was. Door een weldenkende Districtsraad, een college waarvan hijzelf ook enige tijd deel uitmaakte, werd hij vrijgesproken. De fanatieke aanhang van Linschoten bracht deze ertoe tegen die uitspraak in hoger beroep te gaan en dat leidde tot een andere uitkomst: in februari 1990 kreeg Van der Smagt alsnog een waarschuwing en moest hij een voorgeschreven zelfbeschuldiging in *Medisch Contact* publiceren. Renckens trachtte te interveniëren bij MC-hoofdredacteur Spreeuwenberg en hield Van der Smagt daarvan op de hoogte. Als artsen elkaar in hun eigen clubblad niet meer mogen kritiseren, dan kon MC m.i. beter direct worden opgeheven. 'Hartelijk dank voor je inspanning, maar de rol van martelaar ligt me niet erg', liet Van der Smagt Renckens intussen weten. Renckens attendeerde hem in dat briefje ook op een aanval van De Melker, hoogleraar huisartsgeneeskunde, op hemzelf en op de VtdK, waarop Van der Smagt graag wilde reageren als huisarts. Hij noemde het relaas van De Melker 'zeldzaam stupide gebabbel' en schreef een prachtig stuk. Spreeuwenberg

liet Renckens weten de zelfbeschuldiging wel te zullen publiceren en zo gebeurde het. Op 2 maart 1990 werd de zelfbeschuldiging in *MC* gepubliceerd ('Ik heb dit gesteld en dat gesteld en daarmee gehandeld in strijd met de waardigheid van de geneeskundige stand'), gevolgd door de melding van zijn opzegging van het KNMG-lidmaatschap in een separate brief. Die opzegging werd – zoals steeds bij Van der Smagt – geformuleerd in een prachtige stijl met trefzekere benoeming van het cynisme dat ter zake van alternatieve geneeswijzen binnen de KNMG leek te domineren. 'Blijkbaar is men in de KNMG van mening dat niet degene die zijn patiënten knollen voor citroenen verkoopt, maar hij die dit in scherpe bewoordingen veroordeelt, afbreuk doet aan de waardigheid van de geneeskundige stand. Alsof die waardigheid meer wordt bepaald door de wijze waarop medici met elkaar omgaan dan door de manier waarop ze inhoud geven aan hun beroepstaak(...). In een organisatie die weigert stelling te nemen tegen modieuze verschijnselen die met gezondheidszorg weinig van doen hebben, kan ik me niet langer thuis voelen. Daarom heb ik voor het lidmaatschap bedankt.'

Er kwamen massale adhesiebetuigingen in de pers (*Parool*, *Volkskrant*, *NRC*, Frits Abrahams etc.) en ook maandenlang in *MC*. Hele groepspraktijken en medische staven protesteerden heftig en de KNMG-leiding trachtten olie op de golven te gooien. Al die ophef was uniek in de geschiedenis van de KNMG en is van niet te onderschatten betekenis geweest. Er verschenen in totaal meer dan vijftig brieven in *MC* over de affaire. Renckens merkte natuurlijk dat Van der Smagt 'de smaak te pakken kreeg' en Van der Smagt bleek eind 1989 bereid – tot naar zijn eigen zeggen Renckens' uitzinnige vreugde – om toe te treden tot het bestuur van de VtdK. Als KNMG-lid slaagde Renckens er zonder veel moeite in zijn KNMG-afdeling Westfriesland zover te krijgen dat zij het hoofdbestuur verzocht de verouderde KNMG gedragsregels te gaan wijzigen en soortgelijke oproepen aan het KNMG-bestuur kwamen vanuit het hele land. De ergernis over de snel aan populariteit winnende alternatieve geneeskunde bleek toch breed verspreid en het was Van der Smagts verdienste daaraan een prachtige stem te hebben gegeven. Op 3 oktober 1991 werden nieuwe KNMG-gedragsregels aangenomen. Het leek een groot

succes voor de kwakzalverijbestrijders, Van der Smagt vond dat ook en hij trad weer toe tot de KNMG. Een proefproces van Renckens om een KNMG-lid/homeopaat te laten royeren had echter geen succes. Kwakzalvende artsen konden toch nog gewoon lid blijven van de KNMG.

Volgens Renckens werd Van der Smagt die ook een groot kenner bleek van de homeopathie en de antroposofische denkwereld een vaste waarde in het bestuur. Naast regelmatige bijdragen aan het *Actieblad tegen de Kwakzalverij* verschenen er twee prachtige boekjes bij Skepsis over de homeopathie. In 1992 was hij van het eerste, *Homeopathie. Het wonder van het gelijkende*, de enige auteur en in 1995 maakte hij deel uit van de redactie van de uitgave ter gelegenheid van het 200-jarig bestaan van de homeopathie. Van de Smagt bleef in al die lange jaren prachtige brieven schrijven, mooie stukken in ons tijdschrift en steeds voortreffelijk geformuleerde ingezonden brieven naar *MC* en andere media. Menig journalist stond hij te woord, ook op radio en tv en het aantal scholieren en studenten dat hij thuis ontving om hen bij hun scripties te helpen en onze visie goed te verwoorden moet groot geweest zijn. Zijn echtgenote Yvonne heeft hen heel wat koffie en thee geserveerd. Hij was initiatiefnemer en eerste redacteur van onze website eind jaren 90, een zeer grote verdienste. De laatste jaren heeft hij als geen ander op eminente wijze brieven van mensen in het land beantwoord, zoals die binnen kwamen via het secretariaat maar vooral via de website. In de bestuursvergaderingen had hij, aldus Renckens, altijd een grote inbreng: 'Je zei nooit zo veel. Maar als je wat zei, dan luisterde iedereen altijd extra aandachtig, want je deed dat met groot gezag en kennis van zaken. Je bent dus onmisbaar en wij weten nog niet zo goed hoe of we dat moeten opvangen. We gaan het echter proberen, want we hebben geen keus.' De grote dankbaarheid van het bestuur voor alles wat hij voor de goede zaak heeft gedaan, werd kracht bijgezet met een prachtig boek over botanie (het echtpaar Van der Smagt heeft een prachtige tuin) en met een langdurig applaus van de aanwezige VtdK-leden. ●

Ruime media-aandacht voor voorzitterswissel

Dr. A.L. Ternee

Wel logisch natuurlijk dat een gebeurtenis waarop ze wellicht weer ruim 23 jaar moeten wachten enige aandacht van het journaille trok. Maar toch blijft de belangstelling van de journalistiek voor 'berichten uit de alternatieve samenleving' onvoorspelbaar.

Op 7 oktober stond Renckens de radio te woord in *Goede morgen, Nederland*. Op dezelfde datum meldde *Medisch Contact* Renckens' optreden met de mededeling dat hij als tevreden man aftrad, zij het dat er nog veel te wensen overbleef: 'Het moet artsen worden verboden alternatief bezig te zijn.' Op 8 oktober kwam *Trouw* met een interview met Renckens onder de titel 'Kwakzalvers zijn nog niet van hem af' en de rake ondertitel luidde: 'Fanatieke voorzitter Renckens van vereniging tegen modeziekten en andere onzin stopt er mee.' Interviewer Sander Becker ontlokte Renckens uitspraken over de nieuwste modeziekten, zoals chronische Lyme en het elektro-sensiviteitssyndroom. De reporter constateerde dat het alternatieve circuit sinds Renckens' voorzitterschap veel van zijn terrein heeft verloren en noteerde dat Renckens zijn opvolgster Catherine de Jong volkomen terecht als 'lekker scherp en fanatiek' karakteriseerde. Op dezelfde datum wijdde de tv-rubriek *Een Vandaag* een retrospectief aan de aftredende voorzitter waarin hij vooral werd ondervraagd over modeziekten en oude beelden werden vertoond van zijn tv-debat uit 2000 met de toen al gepensioneerd Smalhout in B&W en waarin als critici dezelfde Smalhout alsmede de aan de

vermoeidheidspolikliniek van het ziekenhuis in Lelystad verbonden internist dr. A. Wester aan het woord kwamen. Beiden uitten naast waardering ook scherpe kritiek. Smalhout nam hier al het woord 'inquisiteur' in de mond en daarover was hij zo tevreden, dat hij die kwalificatie later in *De Telegraaf* nog eens zou herhalen.

Op 10 oktober kwam *de Volkskrant* met een aardig stuk over het symposium, waarin de minister werd opgevoerd als geestverwant en waarin de problematiek van de modeziekten nog eens in (te) weinig woorden werd aangesneden. Dinsdagmiddag 11 oktober was Renckens te gast in de live EO uitzending 'Dit is de dag', waarin ondervrager Tijs van den Brink zich herinnerde twintig jaar eerder als leerling-journalist bij Renckens in huis was geweest voor een interview. In *De Limburger* van 22 oktober schreef Gard Simons een sympathiserend portret, dat hem kwam te staan op een ingezonden reactie van Marieke Terpstra, homeopaat in Maastricht en woordvoerder van de Ned. Ver. v. Klassiek Homeopaten. Volgens haar moet het roer om en dienen reguliere artsen zich niet voor het karretje van de farmaceutische industrie te laten spannen.

Op 15 oktober wijdde Smalhout zijn gehele column in *De Telegraaf* aan het 'Afscheid van

een grootinquisiteur'. Hij verdedigde daarin Van der Schaar en Sickesz, maar noemde Jomanda merkwaardigerwijze niet meer. Beide artsen zouden voortreffelijk zijn en door Rencens ten onrechte voor de tuchtrechter zijn gesleept. Hier ging Smalhouts verontwaardiging nogal ten koste van de nauwkeurigheid, want het waren natuurlijk patiënten die beide hoogbejaarde maar nog altijd kwakzalvende medici voor de tuchtraad daagden. Onze Vereniging stonden hen daarin bij en met goed gevolg. Een ingezonden reactie van Renckens werd zowaar enkele dagen later in *De Telegraaf* geplaatst.

Ook de nieuwe voorzitter kreeg volop media-attention, vooral met een groot interview in *de Volkskrant* op 8 oktober met wetenschapsjournalist Maarten Keulemans. Opnieuw een wat rare titel, die i.h.a. door de redactie en niet door de interviewer wordt bedacht: 'Antikwakzalver Catherine de Jong gaat deuk in pakje boter slaan'. Ze breekt de staf over de bachblo-

semtherapie, de homeopathie, de lasertherapie tegen rookverslaving en becommentarieert de vileine vragen van de reporter over het nut van placebo's, de zogenaamde groei van de alternatieve sector en gaf scherp commentaar op de zorgverzekeraars, die maar doorgaan met het opnemen van nutteloze therapieën in hun aanvullende pakketten. Een fraaie foto bij het monument van Multatuli, tot aan zijn dood VtdK-lid en vriend van oprichter Vitus Bruinsma, verlichtte het interview. De redactie van *Medisch Contact* kwam met het eervolle aanbod om op zijn website met een wekelijkse blog te starten, hetgeen zij volgaarne aanvaardde. Daarop zijn sindsdien wekelijks zeer interessante bijdragen te lezen. Het tijdschrift *Skipr* berichtte over haar bezwaren tegen onder andere Planetree en ook RTL-radio nam haar een interview af. Op 16 november was zij te gast in het programma *Oba-live* op Radio 5. ●

Grootinquisiteur

RockHard Weekend: een 'natuurlijke' potentiepil?

Marie Prins

RockHard Weekend (www.Rockhardweekend.nl) is een potentiepil waarvan de naam suggereert dat zij niet bedoeld is voor de 'gewone' gebruiker, maar wel voor al dan niet promiscue feestneuzen. Volgens de fabrikant is de pil een 100% natuurlijk product en dus veilig. 100% natuurlijke, dat wil zeggen plantaardige potentiepillen zijn bijna nooit werkzaam, maar meestal is daar wel een mouw aan te passen: men voegt stiekem een Viagra-analoog toe. De pil werkt dan wel, maar valt onder de categorie illegale middelen. Het stimuleert echter wel de verkoop.

We kregen een verontwaardigde e-mail van een koper van de RockHard Weekendpil. In plaats van de beloofde 72 uren werkzaamheid had hij er 72 uren lang niets van gemerkt. Hij was kwaad geworden en dacht dat Internet Drogisterij waar hij de pil had gekocht ook de fabrikant ervan was. Ondertussen weet hij beter.

De pil bleek tijdens de Nijmeegse Vierdaagse van 2010 in Nederland gelanceerd te zijn. Nederland was het eerste Europese land waar men RockHard Weekend, dat in de Verenigde Staten wordt vervaardigd, op de markt bracht. *De Telegraaf* van 22 juli 2010 sprak van een 'Erectiepil voor dronken jongeren. De pil is 100% natuurlijk en het maakte niet uit hoeveel je hebt gezopen, je kon met deze pil evengoed het hele weekend seks hebben'. Maar in hetzelfde artikel stond ook een reactie van de seksuoloog Peter Leusink die de samenstelling van de pil had bekeken en op grond daarvan concludeerde dat de pil niet werkte. Hindert niet, want verreweg de meeste jongeren hebben zo'n pil toch niet nodig.

Voor de man echter die problemen heeft met de bijverschijnselen van de reguliere potentiepillen Viagra, Cialis of Levitra, zoals het geval

was met onze klager, ligt dat anders. Die wil een werkzame pil hebben die geen hinderlijke na-weeën oplevert.

RARE MENGSELS

Welke kruiden zitten er in RockHard Weekend? Volgens de Nederlandse website zijn dat:

- Maca (*Lepidium Meyenii*) 225 mg
- Rutaecarpine 75 mg
- Chuchuhuasi (*Maytenus Krukovii*) 225 mg
- Epimedium 25 mg
- Huanarpo Macho (*Jatropha Macrantha*) 50 mg
- Tongkat Ali (*Eurycoma Longifolia*) 25 mg
- Catuaba (*Erythroxylum Catuaba*) 50 mg
- Tribulus (*Tribulus Terrestris L.*) 25 mg

Verder bevat het middel: vitamine B3 (Niacine), magnesium stearaat en silicindioxide.

De vier kruiden Maca, Chuchuhuasi, Huanarpo Macho en Catuaba zijn Zuid-Amerikaans: Peru, Bolivia en Brazilië. Eén daarvan, Catuaba is slechts één keer in 1904 beschreven en op welke boom dat slaat is onbekend gebleven; *Erythroxylum Catuaba* is geen officieel erkende soort. Eén van de synoniemen die er voor gebruikt worden is Chuchuhuasi! Wat men er

voor gebruikt in RockHard Weekend mag Joost weten.

Epimedium (Yin Yang Huo) en Rutaecarpine uit *Evodia Rutaecarpa* (Wu-Chu-Yu) worden gebruikt in de traditionele Chinese geneeskunde (TCM) die de soortnamen van kruiden in de regel niet vermeldt. Er bestaan tenminste 60 soorten Epimedium die niet eens allemaal een officiële naam hebben. Daarvan worden er 15 in de TCM-praktijken gebruikt. Welke van deze 15 in RockHard Weekend worden gebruikt is vooralsnog een raadsel. De Chinezen voegen nog erg vaak Viagra of een analoog daarvan toe aan hun Yin Yang Huo, zonder dit op het etiket te vermelden. Op die manier weten ze zeker dat het product werkzaam is. Het is ondertussen gebleken dat dit met een aantal partijen RockHard Weekendpillen ook is gebeurd.

Tongkat Ali is Indonesisch. Het begint zeldzaam te worden en is daardoor erg duur. *Tribulus terrestris* komt onder andere voor in Zuid-Europa en wordt daar vaak beschouwd als een hardnekkig onkruid. En dat is het ook. Het is ondertussen ook al naar de Verenigde Staten overgewaaid. De kleine zaadjes van deze plant zijn voorzien van akelig scherpe kleine doornpjes die veel ergernis veroorzaken.

Op www.rockhardweekend.com/products.php#, de Amerikaanse website, wordt Catuaba op de lijst *Proprietary Blend* niet genoemd. Catuaba-extract staat wel op de lijst Supplement Facts, maar de boomsoort die hier vermeld wordt, bestaat niet. Het geheel wekt niet bepaald de indruk dat men bij het samenstellen van RockHard Weekend zorgvuldig te werk is gegaan.

De RockHard Weekendpil pil zou zijn ontwikkeld door een gynaecologische chirurg die een lijst van hier tot ginder aan PubMed-publicaties heeft. Dat is, op zijn zachtst gezegd, moeilijk te geloven. Het verhaal staat dan ook alleen op de Nederlandse website en niet op de Amerikaanse.

Alle kruiden die op bovenstaande lijst staan, worden in de landen van herkomst als afrodisiaca beschouwd, maar degelijk wetenschappelijk bewijs daarvoor ontbreekt totnogtoe. Dat weerhoudt de adverteerders van plantaardige potentiepillen er niet van te suggereren dat hun pillen werkzaam zijn.

Wel is er wetenschappelijk onderzoek verricht naar de effecten van sommige van bovenstaande planten, met name naar Epimedium.

Het bevat een stof die dezelfde eigenschappen heeft als sildenafil (Viagra) en hetzelfde effect heeft op ratten. Over *Evodia Rutaecarpa* is in 2008 een uitgebreide scheikundige verhandeling gepubliceerd <http://www.mdpi.com/1420-3049/13/2/272/pdf> door een groep Koreaanse wetenschappers, maar daar was geen woord in te vinden over impotentie of iets wat daarmee te maken had. In Peru heeft men veel onderzoek verricht naar Maca, een belangrijke voedselplant, die nagenoeg iedere lichaamsfunctie schijnt te verbeteren. (http://en.wikipedia.org/wiki/Lepidium_meyenii)

SLORDIGHEDEN?

De *Food and Drug Administration* (FDA)¹ publiceerde over RockHard Weekend een *Warning letter* (waarschuwing) op 4 juni 2010, geadresseerd aan de President/Owner van Atlas Operations in Pompano Beach, Florida. Het betrof de aanwezigheid van een analoog van Viagra, sulfoaildenafil, in RockHard Weekend, ontdekt tijdens een onderzoek van 28 en 29 oktober 2009 in deze fabriek (www.fda.gov/ICECI/EnforcementActions/WarningLetters/2010/ucm215918.htm). Atlas Operations maakt middelen volgens recepten die ze krijgt van de firma's die de middelen verkopen. RockHard Weekend werd gemaakt door Atlas Operations voor RockHard Laboratories, Alpharetta, GA 3005 (www.rockhardweekend.com/products.php#), dat zelf geen laboratorium blijkt te zijn. De FDA-brief vermeldt een ingrediënt genaamd Aspire One. De producten waarin dit ingrediënt werd gebruikt, daarbij inbegrepen RockHard Weekend, bevatten allemaal sulfoaildenafil. Atlas Operations maakt voor onderzoek gebruik van kwaktechnieken als 'Toegepaste Kinesiologie, Iridoscopie, Bio-Feedback door middel van Meridianen en Haar-Analyse'. Daardoor heeft Atlas Operations mogelijk niet kunnen ontdekken dat er sulfoaildenafil in Aspire One zat. Het is mogelijk dat RockHard Laboratories hier dus ook niets van af wist. Helemaal zeker is dat ook weer niet, want zonder Aspire One of een ander Viagra-achtig middel werkt RockHard Weekend niet!

Maar er was nog veel meer mis met de werkzaamheden van Atlas Operations. Ingrediënten waarvan de geldigheidsduur was verlopen, werden gebruikt en de hygiëne was ver beneden

de maat, zowel de persoonlijke als die voor de apparatuur. Op de Nederlandse pagina 'Product Info' (<http://www.rockhardweekend.nl/product-info/>) staat vermeld: 'RockHard Weekend™ wordt geproduceerd in een door de Amerikaanse Food & Drug Administration (FDA) goedgekeurd bedrijf'. Het is een volstrekt raadsel hoe de fabrikant van RockHard Weekend, dus Atlas Operations, voor die goedkeuring in aanmerking komt.

RockHard Weekend was niet de enige pil met sulfoaildenafil. Op 12 april 2010 maakte Atlas Operations bekend dat nog eens 28 merken deze analoog bevatten. Deze lijst kunt u vinden op <http://www.fda.gov/Safety/Recalls/ArchiveRecalls/2010/ucm208537.htm>. De pillen werden door Atlas Operations 'vrijwillig' teruggeroepen. Atlas was zeker niet de enige firma die dit soort fratsen uitvoerde, dus u kunt wel begrijpen dat er heel veel merken van dit soort pillen in omloop zijn met allerlei verschillende kruidenmengselen en allerlei verschillende analogen. Op 22 december 2010 werden door RockHard Weekend weer 'vrijwillig' pillen teruggeroepen. Maar de fabrikant was dit keer Protech Nutraceuticals Inc. in Clearwater, Florida. Welke analoog dit keer was gebruikt, werd niet vermeld. Voor Nederlandse gegevens kunt u terecht bij het RVIM rapport: *Illicit Erectile Dysfunction Products* (http://www.rvim.nl/Bibliotheek/Wetenschappelijk/Rapporten/2011/september/Illicit_erection_dysfunction_products_in_the_Netherlands_A_decade_of_trends_and_a_2007_2010_product_update)

RockHard Weekend staat daar ook bij. In mei 2010 heeft de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) nog ca. 70.000 capsules met sulfoaildenafil vernietigd.

Er is echter geen twijfel aan: sulfoaildenafil maakt RockHard Weekend werkzaam. Het maakt het meteen ook een geneesmiddel dat geregistreerd moet worden na de gebruikelijke bewijzen voor de werkzaamheid en de veiligheid terwijl ook een overzicht van de bijverschijnselen moet worden overlegd. Sulfoaildenafil staat echter niet op het etiket en u weet dus niet wat u slikt en hoeveel u er van slikt. Niemand weet wat de juiste dosis is (<http://en.wikipedia.org/wiki/Sulfoaildenafil>). U weet niet eens of sulfoaildenafil wel in uw pil zit. Op SCAM.COM van 12 juni 2010 wordt verteld dat in een pakje met tien RockHard Weekendpillen slechts twee

pillen zaten die werkzaam waren. (www.scam.com/showthread.php?t=134203).

De ervaring met andere analogen, en er zijn er onderhand meer dan 40, is dat de hoeveelheid per pil van dezelfde analoog, zelfs van dezelfde firma, ook nog vaak erg verschilt. De bijverschijnselen van sulfoaildenafil zijn tot nu toe niet beschreven. Veilig is anders. De gekende bijverschijnselen van analogen blijken maar al te vaak veel ernstiger te zijn dan die van de reguliere potentiepillen. In 2008 werden bijvoorbeeld in Singapore 240 ernstige gevallen gemeld die veroorzaakt waren door illegale afrodisiaca, waaronder tien met dodelijke afloop. Dat hoeven trouwens niet allen maar dit soort analogen te zijn geweest. (www.mhra.gov.uk/Safetyinformation/Generalsafetyinformationandadvice/Herbalmedicines/Herbalsafetyupdates/allherbalsafetyupdates/CON065616).

NEDERLAND

Wat er op Nederlandse webpagina 'Product Information' (<http://www.rockhardweekend.nl/product-info/>) over de werkzaamheid stond klopt alleen indien sulfoaildenafil of een soortgelijk product in de pil aanwezig was. Met deze analoog is RockHard Weekend niet meer puur natuurlijk en geen voedingssupplement, maar een niet geregistreerd geneesmiddel. Bovendien is het dan ook nog onwettig en vrijwel zeker onveilig. Ook het rijtje 'Wat RockHard Weekend voor je kan doen' geldt alleen voor de verboden versie met de Viagra analoog. Bovendien bestaat de rij uit medische claims die voor een voedingssupplement zonder meer niet toelaatbaar zijn. De lijst luidde als volgt: verbetert de seksuele prestaties; stimuleert de aanmaak van stikstofoxide (NO); verbetert de bloedtoevoer naar de penis voor een langdurige, sterke erectie; versterkt de lustgevoelens; versterkt de seksuele functie en helpt de algemene lichaamsfuncties te versterken; helpt de seks langer vol te houden; kan tot intensere orgasmes leiden; stimuleert het zenuwstelsel; stimuleert de aanmaak van seks; bevat werkzame natuurlijke ingrediënten.

Precies dit soort eigenschappen werden in bovengenoemde *Warning letter* verboden en komen op de Amerikaanse website dan ook niet (meer) voor.

De klacht hierover die op 18 augustus 2011

naar de Nederlandse Reclame Code Commissie (RCC) werd gestuurd werd op 6 september 2011 beantwoord namens OTC Pharma International. In deze brief werd het belangrijkste deel van de klacht, namelijk dat RockHard Weekend alleen maar werkzaam was als het illegale Viagra analoog sulfoaildenafil was toegevoegd, keurig omzeild. Dat was vroeger, dat was eind 2010, maar nu niet meer. Toch werd de website van RockHard Weekend stilgelegd en dat is vandaag, 28 oktober 2011 nog steeds het geval. Het is blijkbaar moeilijk om te bewijzen dat RockHard Weekend zonder sulfoaildenafil – of een ander Viagra-analoog – werkzaam is. Toch wordt RockHard Weekend door diverse internetdrogisterijen nog steeds aangeboden, sommigen zelfs met de inmiddels door de RCC afgekeurde tekst.

Op 13 oktober besliste de RCC dat de adverteerder niet aannemelijk heeft gemaakt dat RockHard Weekend de werking heeft die er aan wordt toegeschreven. Ook maakt de beschrijving van het middel dat RockHard Weekend aangemerkt dient te worden als een geneesmiddel. De website is daarom in strijd met art. 2 en art. 7 van de Nederlandse Reclamecode en in strijd met artikel 84 van de Geneesmiddelenwet (RCC dossier 2011/00806).

In *The New York Times* van 27 augustus 2011 besteedde Natasha Singer in haar artikel 'Ingredients of Shady Origins, Posing as Supplements' ook aandacht aan RockHard Weekend als een voorbeeld van een voedingssupplement met een stiekeme toevoeging van een illegale analoog van Viagra. RockHard Weekend werd zelfs door Amazon.com verkocht! RockHard Laboratories in Alpharetta, GA beweerde tegenover de *NY Times* dat ze gaan proberen om betere kwaliteit ingrediënten en betere tests te gaan gebruiken. Dat is ze wel aan te raden. Hoewel, zonder stiekeme Viagra-achtige toevoegingen werkt RockHard Weekend gewoon niet.

Uiteraard is RockHard Weekend niet het enige plantaardige potentiëmiddel waarvan de werking gebaseerd is op de toevoeging van Viagra, Cialis of Levitra of een van hun analogen. Acht jaar geleden verscheen LibidFit als een van de eerste van deze soort. Het Haagse gerechtshof bepaalde dat LibidFit, een 'kruidenmiddel' onder andere bestaande uit traditionele Chinese kruiden, maar met de stiekeme Viagra-analoog

Puncture Vine (Tribulus terrestris)

Dat afbeelding is hier sterk vergroot. Het is gemeen spul. De naam Puncture Vine is erg toepasselijk

Maca, een flinke soort radijs

Amerikaanse verpakkingen

acetildenafil, een medicijn was. De opgelegde boete bedroeg slechts € 20.000. De beslissing over de ontnemingsvordering in de orde van grootte van € 855.000 ligt nu nog bij de Hoge Raad der Nederlanden. Zo langzaam gaan deze zaken maar ook, zoveel wordt er aan deze handel verdiend. Ondertussen zijn er meer dan 40 analogen voor dit soort klusjes in gebruik en het aantal merken van dit soort potentiëmiddelen is niet meer bij te houden. Het gebruik door feestnummers, die in de regel nog jong zijn, zal meestal slechts geringe gezondheidsschade veroorzaken. Anders is dat voor de 50-plussers, die een potentiëmiddel echt nodig hebben, maar die dit vanwege hun lichamelijke conditie door hun arts niet voorgeschreven krijgen. Begrijpelijkwijze kiezen die dan voor dat 'veilige' kruidenmiddel, niet wetende dat dit minstens net zo gevaarlijk, zo niet erger, voor hen is. Dit maakt deze handel een hoogst kwaadaardige vorm van kwakzalverij. ●

Noot

1 De *Food and Drug Administration* kan men ruwweg vergelijken met een combinatie van de IGZ (Inspectie voor de Gezondheidszorg) en de nVWA (nieuwe Voedsel en Waren Autoriteit)

De Holvoetdiagnose

Roeland Heeck

Jaren geleden al vroeg ik de befaamde en ook veroordeelde genezeres-op-afstand, Ingrid Holvoet die zich nu Linda David noemt, om een diagnose: eindelijk heeft zij die geleverd en nu is het wachten op de aanvullende beschrijvingen die zij belooft. Zodra die binnen zijn zal ik me voor een second opinion vervoegen bij een paranormaal begaafde, NIP-geregistreerde therapeut. Ook Willem Betz, de kersverse met onze Bruinsmapenning begiftigde bestrijder van de kwakzalverij, is door Holvoet gelijkelijk gediagnosticeerd. Omdat Betz kennelijk veel gecompliceerder in elkaar zit dan ik, vereiste zijn diagnose aanmerkelijk meer tekst. Teveel tekst voor dit tijdschrift, zodat ik met een verwijzing volsta: <http://ltapersoonlijkeontwikkeling.com/willem-wim-betz-skepp/>

De door Ingrid Holvoet openbaar gemaakte diagnose Beschrijving van het gedrocht Roeland Heeck, door Linda David:

Roeland Heeck, immoreel scepticus, psychopaat, lid van de verachtelijke organisaties Skepp, Skepsis en Vereniging tegen de Kwakzalverij, en een gedrocht van een man.

Roeland Heeck, een miserabel mannetje dat wil bewijzen dat hij toch iemand is. Het middel daartoe is het vernederen, belachelijk maken en belasteren van mensen die er een andere levensvisie op na houden dan zijn eigen bekrompen visie.

Roeland Heeck, een tiran die zijn wil wil opleggen aan de rest van de wereld. Een minuscuul mannetje met een buitengewone drang naar aandacht en een drang om het centrum van de wereld te zijn.

Roeland Heeck, een ernstig gestoorde man die zijn leven wijdt aan het belasteren en belachelijk maken van alternatieve therapeuten en daar van 's morgens tot 's avonds actief mee bezig is op het internet. Deze man, die noch wetenschapper is, noch ook maar iets afweet van alternatieve therapieën, heeft een persoonlijke jacht geopend op alternatieve therapeuten. Het lijkt alsof deze duidelijke geesteszieke man achtervolgd wordt door het waanidee dat hij zich in de tijd van de inquisitie ophoudt, alwaar hij zichzelf het recht toe-eigent iedereen die er een andere mening dan hemzelf op nahoudt, met een sadistisch plezier te belasteren en te ridiculiseren, o.a. op zijn website kloptdatwel.nl.

Hieronder komt een heel gedetailleerde en uitgebreide beschrijving van Roeland Heeck. Het zal niet op korte termijn zijn door tijdgebrek van mijnentwege (Linda David), maar het komt.

Ik kan via paranormale weg de persoonlijkheid en het onderbewustzijn van Roeland Heeck oppikken. Ik zal een beschrijving geven van de persoonlijkheid en patronen van Roeland Heeck aan de hand van een foto. Ik kan ook de persoonlijkheid en patronen van iemand op afstand aanvoelen en ik zal op basis daarvan een aanvullende beschrijving van Roeland Heeck produceren. Ik zal tevens vorige levens van Roeland Heeck beschrijven die ik op afstand kan aanvoelen. Daaruit zal blijken, eens een gedrocht van een mens, altijd een gedrocht van een mens, in elk leven dus hetzelfde gedrocht van een mens.

Roeland Heeck mag zich aanbieden voor een gratis voorbeeldbehandeling om hem van een gedrocht te veranderen in een liefdevol mens. ●

Bronnen

<http://ltapersoonlijkeontwikkeling.com/roeland-heeck/>
14-02-2008:
<http://forum.skepp.be/viewtopic.php?p=19804#p19804>
12-11-2008:
<http://forum.skepp.be/viewtopic.php?p=33813#p33813>
<http://forum.skepp.be/viewtopic.php?p=33801#p33801>
<http://forum.skepp.be/viewtopic.php?p=33915#p33915>

De pseudojournalistiek van Harry Mens, Kackadorisgenomineerde 2009

C.N.M. Renckens

Op 4 oktober 2011 werd er op de mediapagina van *NRC Handelsblad* aandacht besteed aan de makelaar Harry Mens, die meer bekendheid geniet als presentator van het door RTL 7 uitgezonden tv-programma *Business Class*. Gasten kunnen zich voor plm. 15.000 euro laten interviewen door Mens en onbelemmerd reclame maken voor hun zaak. Ook interviewt Mens beleggingsadviseurs. Een van die adviseurs adviseerde dit jaar om te investeren in de firma Quality Investments, een bedrijf dat niet lang daarna met invallen op 27 locaties wereldwijd werd opgerold, met beslaglegging op vele miljoenen en met de arrestatie van vier personen. In 2004 kwam vastgoedhandelaar Willem Endstra bij Mens om te getuigen van zijn goede relaties met Willem Holleeder en zichzelf vrij te pleiten van banden met de onderwereld. De volgende dag werd hij vermoord. In 2007 trad de directeur van Palm Invest bij Mens aan en diens bedrijf werd door Mens 'betrouwbaar' genoemd. Nog datzelfde jaar werden twee mededirecteuren veroordeeld tot gevangenisstraffen wegens het verduisteren van twintig miljoen euro. In 2008 kwam John Wolbers in *Business Class* om zijn frauduleuze fonds Easy Life aan te prijzen. Mens vertrouwde hem o.m. omdat

Harry Mens en
strontdas

hij in een Rolls Royce arriveerde: dat wekte vertrouwen, aldus Mens. De voorzitter van de Vereniging van Effectenbezitters stelde tegenover *NRC Handelsblad*, dat het feit dat Mens reclame maakte voor Quality Investments een duidelijke aanwijzing was dat het om een ondeugdelijk bedrijf ging.

Dolkomisch was de uitzending van *Business Class* op 19 juni 2011, toen Mens in de val liep van een 'jonge ondernemer', die in zijn bedrijf Caxza textiele producten maakte uit koeienmest. Je kon Mens zien die aan een trui ruikt en een stropdas om heeft, gemaakt van koeienstront. De truc bevestigde wat iedereen al kon weten: de redactionele staf, slechts bestaand uit zijn dochter Suze Mens, biedt geen enkele bescherming of controle tegen misleiding of leugens. De 'jonge ondernemer' had wel 14.500 euro betaald, maar had dat gemakkelijk kunnen terugverdienen als hij met een van de 25 inves-

teeders, die zich na de uitzending meldden, in zee was gegaan.

Onwillekeurig vroeg ik mij na lezing van het *NRC*-artikel af welke (betrouwbare) mensen uit de medische sector zich wel eens bij Mens hadden gevoegd. In 2008 was dat Trossèl geweest, de beruchte Rotterdamse basisarts van het Preventief Medisch Centrum, die al zo vaak in opspraak was en die inmiddels in België en Engeland zijn beroep niet meer mag uitoefenen. Hij maakte reclame voor chelatietherapie. Het leidde tot een Kackadorisnominatie voor Mens in 2009. Andere namen zijn in dit verband de directeur van het Amsterdamse Slotervaartziekenhuis Erdubak, die de 'integrative medicine' als selling point hanteert en ... Prescan, dat herhaaldelijk zendtijd kocht. Bij vaste klanten vraagt Mens minder en zo kon het gebeuren dat

de Prescan-arts René Sprangers op 7 november 2010 aan Suze Mens vertelde dat screenen het best kan beginnen bij 40 jaar en dat er met de MRI in 10 à 15% een belangrijke afwijking wordt gevonden. In de intro werd een patiënt opgevoerd die met nog drie anderen een Prescan-APK had ondergaan. Bij maar liefst drie van de vier was 'iets' gevonden! Op 5 juni 2011 en op 2 oktober 2011 voerde Mens vraaggesprekken met Prescan-medewerker Herr Dr. Günther Klaß, die in rustig Duits de total body scan aanbeval. Of er nog meer medici in beeld zijn geweest, dat is mij – geen trouwe kijker naar dit programma – onbekend. Lezers worden verzocht dit te onzer kennis te brengen. Ik gok dat er ook wel een paar instellingen voor cosmetische chirurgie zijn langs geweest, al of niet met een Rolls Royce. ●

Prescanboys Klass en Van Heel

En nu de praktijk

Kwakzalverij in het Groene Hart

C.N.M. Renckens

Onze Vereniging richt haar pijlen heel vaak op kwakzalvende artsen, op organen als de IGZ, het ministerie van VWS, de ziektekostenverzekeraars, subsidiërende instellingen en zogenaamde opleidingen in alternatieve geneeswijzen, en dat alles is zinvol en hoogst noodzakelijk. Als je een huis wilt schoonmaken, begin je ook op de bovenste etage en de Augiasstal van de kwakzalverij vraagt een soortgelijke strategie.

Zodoende dreigt echter de alledaagse kwakzalver bij u en mij om de hoek wel eens buiten beeld te blijven en raken wij het zicht erop misschien een beetje kwijt. Maar die kwakzalverij op het meest simpele niveau vertegenwoordigt in kwantitatieve zin een niet onaanzienlijk deel van de vaderlandse kwakzalverij en hoewel ook daar pogingen worden gedaan zich zo deftig mogelijk te presenteren – zo opende de RBNG recent een register van alternatieve therapeuten op mbo-niveau – die sector mag niet in de vergetelheid geraken. Juist daar heeft men weinig dekking en kan de kwakzalverij nog in haar ongepolijste vorm worden bewonderd. Ongepolijst en gedomineerd door verveelde huisvrouwen, zakenlieden en *New Age*-junks. Ik zat juist te bedenken hoe die sector weer eens in ons blad aan bod

Dorposgezicht Langeraar

**Uw Body Detox
Partner**

zou kunnen komen, toen ik van een attent lid een heel pak folders, visitekaartjes en flyers kreeg toegestuurd, die hij had geoogst op een propagandabijeenkomst medio oktober 2011 van alternatieve genezers in het leuke dorpje Langeraar. 'Dan schrik je toch wel van de duidelijke combinatie van genezing en handel', aldus onze informant, een rustend huisarts. Een bloemlezing uit dat materiaal:

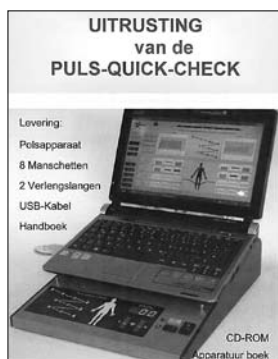
- Caroline Groenendijk-Janssen uit Papenveer is 'Uw Body Detox® partner' en biedt het Body Detox® elektrolyse voetenbad, dat 'duizenden gespecialiseerde zweetklieren aan de voetzolen activeert' en een 'gemakkelijke uitleiding van deze klieren bewerkt'. De daarop volgende 24-48 uur zal via de huid, de nieren, de longen en

de darmen een extra uitscheiding van schadelijke stoffen plaatsvinden. Enkele succesverhalen van het apparaat volgen, onder meer een geval van een diep liggend abces achter het oor, dat chirurgisch onbereikbaar was en al tien jaar bestond en dat reeds na de derde Body Detox® voetenbehandeling spontaan in de nacht doorbrak.

- Yvonne van Buijten heeft een praktijk voor acupunctuur te Langeraar en biedt ook aanvullende technieken als Tuina (Chinese massage), ooracupunctuur, moxa, cupping en voedingsadviezen. Bij de intake wordt de pols gevoeld en de tong geïnspecteerd. Bij vrouwen komt de menstruatiecyclus ter sprake. Voor de indicaties verwijst Yvonne naar een lijst van de WHO. met ruim vijftig aandoeningen waarvan door die organisatie is vastgesteld dat acupunctuur werkzaam is. Het tarief voor de eerste behandeling, die anderhalf uur duurt, bedraagt €60.

- Marc Groenendijk, eveneens woonachtig in Papenveer (zelfde adres als onze nummer een) is vertegenwoordiger voor België en Nederland van de Bioenergetische Systeem-Diagnose, zoals die alleen maar door de Puls quick-check kan worden gesteld. Met dat uit Duitsland afkomstige apparaat is meridiaandiagnostiek wel heel gemakkelijk, mits u beschikt over een PC met Windows XP, Vista, WIN 7 en een USB-interface hebt voor de overdracht van gegevens. U krijgt aldus een snel overzicht van actuele en chronische belastingen/ziekten, eventueel therapiecontrole en screening op basis van kinesiologie, EAV en BFD. 'Alle organen worden gescreend' en 'Het mesenchym en niet de arteriële pols word gemeten'.

Bioenergetische Systeem Diagnose

- Caroline Bronsgeest is een van de 650 leden van de Nederlandse Vereniging van Klassiek Homeopaten, die zich laat voorstaan op de hoge kwaliteitseisen die deze NVKH aan haar

leden stelt en die ook een klacht- en tucht-rechtprocedure kent, tot stand gekomen 'in samenwerking met de Nederlandse Patiënten Consumenten Federatie (NPCF)', een club die dit jaar de Meester Kakkadorisprijs maar nipt ontliet. De praktijk is gevestigd in Gezondheidscentrum Ter Aar te Ter Aar. De indicaties die in de NVKH-folder worden genoemd zijn talrijk, al te talrijk.

NVKH-folder

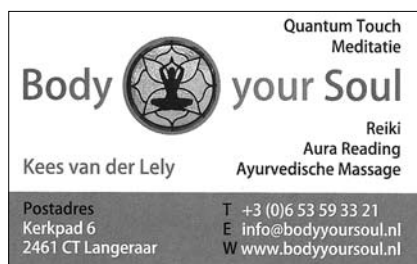
Ik noem er enkele: verlegenheid, depressies, trauma's, astma, menstruatiestoornissen, vermoeidheid, griep, koorts, ontstekingen en acute klachten tijdens de zwangerschap en bevalling. Bronsgeest biedt ook de CEASE-therapie aan, bedacht door de beruchte homeopaat wijlen Tinus Smits, die het 'post vaccinaal syndroom' ontdekte en kwalen als dyslexie, ADHD, autisme, PPD-NOS zag als stapelingsziekten, waarbij vaccinaties een oorzakelijke rol zouden kunnen spelen. Smits zou tachtig artsen en homeopaten hebben opgeleid in de CEASE-therapie.

- Riek Servaas & Joop Mulder doen in hun Light4Health praktijk te Ter Aar aan Biofotonen Coherentie Therapie, Kinesiologie en Coaching. Het menselijk lichaam bestaat eigenlijk uit licht en dat is aangetoond door de quantumfysica. De fotonen in onze cellen stralen per seconde ongeveer 100.000 lichtimpulsen uit, aldus de folder-tekst. Regelmatig water drinken is van belang en 'voor een adequate behandeling dienen eerst storende littekens en een eventueel aanwezige (energetische) whiplash te worden behandeld met plakkers, zodat de energie, het licht weer kan doorstromen.' Het indicatiegebied is – de lezer vermoedt het reeds – zeer breed: van artritis, angst, astma, blaasklachten tot en met de ziekte van Lyme, van Pfeiffer, van Menière en zwangerschapsklachten. Het therapeutenduo is aangesloten bij het International Biontology Platform en bij Coherentie Therapeuten.

- De Yogastudie in Alphen aan den Rijn biedt iedere donderdag meditatie, maar noemt geen medische claims.

- Kees van der Lely is waarschijnlijk een starter, want onze informant bracht van hem slechts een visitekaartje mee: Body your Soul, alwaar reiki, aura reading en Ayurvedische Massage te krijgen is. Kerkpad 6 te Langeraar.

- Willemijn Valentijn van Praktijk Energia for you te Ter Aar is zelf energetisch therapeut. Zij maakt sinds 1991 gebruik van verschillende healingmethoden, die zij zich in een ongelofelijk aantal opleidingen en cursussen eigen maakte. Zij is ook bekend met de Ho'ponopono, een oud-Hawaiiaans vergevings- en genezingsproces, maar beperkt zich in de praktijk vooral tot quantum touch, reconnectieve healing, théta healing en Touch of Matrix. Indicaties: migraine, rugklachten, vermoeidheid, stress, burn out, sport blessure, scoliose en eczeem.

Quantum Touch

- Sonja Erkelens is de drijvende kracht achter Praktijk Revive, ook gevestigd in Gezondheidscentrum Ter Aar. Aangeboden interventies zijn, kort samengevat, voetreflexzonetherapie, lichaamsgerichte therapie, systemisch werk/familieopstellingen en persoonlijke coaching. Sonja was eerder psychiatrisch verpleegkundige en volgde de driejarige opleiding bij Phoenix te Utrecht. Sindsdien is ze 'erkend NLP-practitioner' en de 3-jarige hbo-opleiding voetzoolreflex werd met goed gevolg doorlopen in het Sonnevelt Opleidings instituut te Zaltbommel. Indicatie zijn lichamelijke, emotionele en psychische klachten.

- Achterlijk zijn ze niet, want alternatieve geneeswijzen worden ook aangeboden per webwinkel: Aysha-De heet de New Age-webwinkel

van Marja Tulp te Zevenhoven. Even googelen en dat kunt u vrijelijk kiezen.

- Bij Irene Malijt, Walnootstraat 46, Ter Aar, zit u goed als u meditatie, healing en reading graag in één therapeut vereend ziet, want zo iemand is zij wel. Ze is getrouwd, moeder van drie kinderen en ze is 'in de loop der jaren met veel kinderen en volwassenen in aanraking gekomen, ieder met hun eigen geschiedenis'. Na de grafologie volgde ongedwongen de opleiding Intuïtieve Ontwikkeling in Utrecht (CICO), evenals de healingopleiding (1996), waarna de opleiding bij TranceArt te Den Haag maar een kleine stap was, het diploma Aura reading volgde in 2001. Sinds 2002 geeft ze cursussen meditatie, chakra's en healing.

Welke conclusies vallen hier nu uit te trekken over dit tableau de la troupe van het alternatieve Groene Hart? Onwillekeurig vraag je je allereerst af wie er gekker is: de patiënt, die zich toevertrouwt aan deze sector of de aanbieder zelf. Op het Skepsiscongres van 22 oktober jl. vertelde professor Iris Sommer (UMCU, Stemmenpoli afd. psychiatrie) dat er in haar patiëntenpopulatie van mensen die stemmen horen opvallend veel mensen zaten die eerder als paranormaal therapeut werkzaam waren geweest en later dus echt psychiatrisch werden. Ik zelf beweerde in mijn veelgelezen Hedendaagse kwakzalverij (1992) reeds dat iemand die denkt paranormaal begaafd te zijn steeds (ten minste) licht psychisch gestoord is en wijlen Tenhaeff beweerde altijd dat er onder de paragnosten maar vijf procent echt begaafden zaten, de rest betrof arbeidsschuwe psychopaten. Die vijf procent blijft natuurlijk voor zijn rekening. In de praktijk blijft het moeilijk uit te maken waarmee wij van doen hebben, met goedgelovige onbenullen, geslepen zakenlieden of warhoofden en psychisch gestoorde, zoals Glowatski in zijn typologie van wonderdokters eens schreef. Hij merkte reeds op dat er tussen die drie categorieën vloeiende overgangen bestaan. Niets nieuws onder de zon daar in Hollands Groene Hart, zo moet dus de slotsom luiden. ●

Lopende zaken

C.N.M. Renckens

PRESCAN

Het College van Beroep van de Reclame Code Commissie bevestigde de uitspraak in eerste aanleg in de klacht die door ons werd ingediend tegen een brutale advertentie van Prescan, het Hengelose bedrijf dat drempelvrij radiologisch en ander screenend onderzoek aanbiedt. De RCC noemde op 30 augustus de gewraakte reclame ‘misleidend’ als bedoeld in artikel 8.2 van de Nederlandse Reclame Code en ‘oneerlijk’ in de zin van artikel 7 van deze code. Ze verbood Prescan op nog op een dergelijke wijze reclame te maken. Het College van Beroep bevestigde op 4 november deze uitspraak, zij het op iets andere gronden. Prescan had kosten noch moeite gespaard om de uitspraak van tafel te krijgen, hoewel onze bezwaren tegen de becijfering dat er bij één op de 50 mensen een ernstige tumor gevonden werd, berustten op het harde feit dat er geen gepubliceerd onderzoek was waarop deze epidemiologische uitspraak was gebaseerd. Het getal kwam van een Enschedese co-assistent die in het materiaal van zelfverwijzers die een MRI van de buik hadden ondergaan naar asymptomatische leveradenomen had gezocht en en passant ook de andere afwijkingen had geturfd. De ‘follow up’ van de mensen die een ernstige tumor zouden hebben gehad bestond uit het nabellen van al die mensen, waarbij geen objectieve medische gegevens werden opgevraagd. Geen kanker-

specialist zou een dergelijke statistiek serieus nemen, maar Prescan had – op advies van het dure advocatenkantoor Ploum Lodder Princen – de gegevens voorgelegd aan Newcom, een marketing bureau voor ‘research en advies’. Deze club produceerde een rapport van twaalf pagina’s waaruit zou moeten blijken dat de door Prescan gehanteerde cijfers betrouwbaar zouden zijn geweest. De onderzoekers/auteurs van dit rapport waren drie doctorandussen in resp. Europese studies, bewegingswetenschappen en sales management. Dit rapport werd vervolgens van een imprimatur voorzien door bureau Viewture, achter welke ronkende naam de bekende opiniepijler drs. Maurice de Hond schuilgaat. Hij verklaarde dat de steekproef van Prescan representatief was geweest en verklaarde het telefonisch interview als een methode die valide is. Hij blijkt kortom, sociaal geograaf van opleiding, meer verstand van verkiezingen te hebben dan van oncologie.

Het College van Beroep onder voorzitterschap van mr. Vrakking, was niet geïmponeerd en bevestigde de uitspraak van de RCC, zij het op iets andere gronden. Dat laatste had vooral betrekking op de betrouwbaarheid van de 1 op 50 kans. Volgens het CvB was die statistiek wel betrouwbaar genoeg (ook zonder *peer reviewed* publicaties), maar had zij betrekking op de Prescanpopulatie, waarvan wel de helft klachten heeft, terwijl de krantenlezer zal denken dat het ook voor hem opgaat, die hoewel klachten-

**Hennie Kuiper en
Prescandirecteur**

vrij wel eens een 'APK' wil ondergaan. De veel te ver gaande claim van Hennie Kuiper/Prescan dat je na de total body scan nu ten minste weet dat je gezond bent, werd opnieuw als veel te absoluut verboden.

HOGER BEROEP VAN DER SCHAAR

Bij het ter perse gaan van dit nummer is de schriftelijke uitwisseling van het beroepschrift van Van der Schaars raadsman Moszkowicz en het commentaar erop van klagers gemachtigde ons bestuurslid prof. Koene achter de rug en zal er een mondelinge behandeling volgen. De datum daarvan staat nog niet vast. Of de jaar schorsing die het Eindhovense tuchtcollege de hoogbejaarde chelatatie-arts oplegde gehandhaafd zal worden moet dus nog afgewacht worden. Enige publicitaire steun kreeg Van der Schaar van *Telegraaf*-columnist Smalhout, die op 15 oktober schreef dat dr. Peter Van der Schaar in de jaren 70 en 80 een vooraanstaand hartchirurg was, die het slachtoffer werd van een infame intrige in zijn ziekenhuis. Zo had hij geen keus meer dan zich 'in de bekende chelatithherapie te specialiseren, waarover hij ook veel publiceerde'. Aldus Smalhout, die Renckens overigens geheel ten onrechte verweet Van der Schaar 'voor de Medische Tuchtraad te hebben geslept'. En die publikaties, dat viel ook wel tegen, want De Knegt, MDL-arts aan het Erasmus MC, keek dat nog even na en liet *De Telegraaf* weten: 'Dr. Van der Schaar heeft inderdaad een aantal publicaties op zijn naam staan, maar deze gaan inmiddels ruim 30 jaar terug en hebben betrekking op zijn 'oude' vakgebied. Hij heeft nadien geen enkel stuk van wetenschappelijke waarde gepubliceerd, ook niet op het gebied van de volgens prof. Smalhout zo bekende chelatatie-therapie. Kortom, het is aardig dat prof Smalhout kritiek heeft; maar helaas, hij hanteert m.i. dezelfde methode van onderbouwing als de meeste alternatieve genezers, namelijk die van

de opsomming van onzin. Het kwalijke in dit geval is, dat prof. Smalhout hierbij zijn oude academische titels gebruikt.' *De Telegraaf* plaatste zijn ingezonden brief niet. Ter opfrissing van het geheugen: de klagende patiënt, die tijdens zijn periode bij Van der Schaar een zeer ernstig en door Van der Schaar niet herkend kransvatlijden ontwikkelde, onderging in die periode (ongeveer) zestig chelatatie-infusen. Klager kreeg daarnaast door Van der Schaar dagelijks te gebruiken medicatie/preparaten voorgeschreven, te weten vitamine k2, Niacinates, Reduquinol, Innerpower, Natokinase, Nidilet en Outox, middelen die de bejaarde basisarts zelf verkocht. De niet door de ziektekostenverzekeraar van klager vergoede kosten hebben ongeveer € 10.000 bedragen.

MANHAVE

Op 30 augustus eiste de raadsman van Ayurvedisch arts Manhave, dat onze berichtgeving over zijn schorsing door het regionaal tuchtcollege te Den Haag binnen 24 uur van onze website verwijderd zou worden. Bij gebreke ervan zou 'cliënt zich genoodzaakt zien een verbod in kort geding te vorderen en een rectificatie alsmede schadevergoeding te eisen'. De Vereniging heeft geen gehoor gegeven aan deze eis en sindsdien werd van de zijde van Manhave niets meer vernomen. Ter opfrissing van het geheugen: Manhave was een van de alternatieve artsen die in het beruchte NCRV-programma *Uitbehandeld!?* onder leiding van Keppel Hesselink (KH) zijn kunsten mocht vertonen. Later trad hij actief op in de actie Gavoormcam, waarmee KH het parlement trachtte te overtuigen dat btw voor alternatieve geneeskunde geen goed idee was. Met de IOCOB-club werd Manhave vriendelijk ontvangen door de Vaste Kamercommissie die de petitie in ontvangst nam en met wie er nog gezellig werd nagepraat. Manhave moest in 2008 van de VWA het middel Bowelclear dat een zeer giftig kruid bevatte van de markt halen. Hij verspreidde het middel via zijn bedrijf Ayurveda Health, in de gids waarvan hij stelt te zijn gepromoveerd op een onderzoek naar Ayurvedische geneeskunde bij onvruchtbaarheid. Hij is nooit gepromoveerd. Het Haagse Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg heeft op 23 augustus 2011 deze Rotterdamse basisarts voor tien maanden, waarvan zes voorwaardelijk,

geschorst wegens het onderhouden van een seksuele relatie met een patiënte, wegens het niet doorverwijzen naar een andere arts en wegens schending van zijn beroepsgeheim tegenover de echtgenoot van het slachtoffer. Hij praktiseerde in de Ayurveda Kliniek in Rotterdam. Hij demonstreerde destijds op tv hoe hij door het voelen van de pols (de zogenaamde 'polsdiagnose' van de Ayurvedische arts) kon vaststellen dat een vrouw een buikoperatie had ondergaan en ook interpreteerde hij de tympanie (lucht in de darmen) in de buik als pathologisch. Gealarmeerd door deze waanzin verzocht de Vereniging tegen de Kwakzalverij de Inspectie (IGZ) op 26 augustus 2008 om de praktijken van Manhave aan een nader onderzoek te onderwerpen. De IGZ zag daartoe geen enkele aanleiding en Manhave zal zich gesterkt gevoeld hebben. Zijn zelfvertrouwen zal ook niet geleden hebben onder het feit dat ziektekostenverzekering AZIVO bij de behandeling van diabetespatiënten - bij wie Manhave grote successen pretendeerde te boeken - met hem samenwerkte. Protesten ertegen van de VtdK werden door AZIVO genegeerd. Manhave heeft inmiddels hoger beroep aangetekend tegen bovenstaande uitspraak. Van zijn advocaat werd overigens niets meer vernomen.

'DR.' MOLINA

De chiropractor uit Assen, die zich openlijk als dr. Molina betitelt, een overtreding van de Wet van 8 oktober 1992, houdende bepalingen met betrekking tot het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, waarover wij eind juli 2011 aangifte deden, bleek zich op 8 november op zijn website nog steeds met die onverdiende titel te presenteren. Artikel 7.23 van die wet bevat de volgende twee paragrafen:

3. Onze Minister kan aan degene aan wie op grond van een examen aan een niet in Nederland gevestigde instelling voor hoger onderwijs een graad is verleend, die niet in de in het tweede lid bedoelde ministeriële regeling is opgenomen, toestaan in de plaats van die graad in de eigen naamsvermelding tot uitdrukking te brengen in Nederland een van de titels, genoemd in artikel 7.20, te voeren, indien de opleiding op grond waarvan die andere graad is verleend, naar het oordeel van Onze Minister ten minste gelijkwaardig is aan een overeenkomstige Nederlandse opleiding.

4. Degene aan wie door een niet in Nederland gevestigde instelling voor hoger onderwijs een graad als bedoeld in artikel 7.22 is verleend en die gerechtigd is op grond daarvan een graad in het desbetreffende land in de eigen naamsvermelding tot uitdrukking te brengen, is eveneens gerechtigd die graad in Nederland in de eigen naamsvermelding tot uitdrukking te brengen op.

Op 8 september liet het arrondissementsparket van het Openbaar Ministerie Assen ons weten dat de politie de heer Molina zou horen en een proces-verbaal zou opmaken, waarna de officier zou beslissen. Navraag bij het parket op 8 november bracht aan het licht dat deze in september de plaatselijke politie heeft verzocht proces-verbaal op te maken. Nabellen bij deze instantie op 14 november leverde de informatie op dat men eerst begin november met het onderzoek was gestart.

Van de dreiging met een kort geding tegen onze Vereniging, omdat die zich op de website kritisch uitliet over deze verdenking op titelfraude, werd sinds de brief uit juli 2011 van mr. Broekhuijze, namens het register van chiropractoren SNRC en dr. S.I. Molina, niets meer vernomen. De berichtgeving op onze website hebben wij niet aangepast. Eerst maar eens kijken of het OM Assen nu eens 'doorpakt'.

SMALHOUT

De secretaris ontving op 2 september onderstaand schrijven:

'Ede, 1 september 2011.

Geachte heer Renckens,

Tot mij wendde zich de heer prof. dr. B. Smalhout met het verzoek de onderhavige aangelegenheid ter hand te nemen.

Cliënt heeft moeten constateren dat uw vereniging meerdere malen de goede naam van cliënt heeft belast, alsook op een smadelijke wijze uitlatingen over zijn persoon heeft gedaan, welke uitlatingen tot schade hebben geleid.

In aflevering 3 in het *Nederlands Tijdschrift tegen de Kwakzalverij*, jaargang 121 van 2010, is een artikel verschenen onder de titel 'Altijd wat met Smalhout'. In dat artikel is prof. Smalhout ernstig belast en worden evidente onjuistheden als waarheden weergegeven. Zo wordt onder meer gesteld dat cliënt zich bij 'Pim Fortuijn inlikte in de hoop Minister van VWS te kunnen worden.' Verder is het verbazingwekkend dat u in het artikel spreekt over 'verboden wapenbezit'.

Voor zover hier überhaupt sprake van zou zijn, is het onbegrijpelijk waarom u dit in uw tijdschrift, dat zich met name richt op medische zaken, kenbaar maakt en in de openbaarheid brengt. Verder is in aflevering 2, jaargang 122 van 2011 zonder toestemming van cliënt, een stuk tekst afgedrukt van de hand van cliënt inzake de procedure tegen drs. Sickesz bij het Centraal Medisch Tuchtcollege. Cliënt maakt hier nadrukkelijk bezwaar tegen. Deze tekst was uitsluitend bedoeld voor de voorzitter van het Medisch Tuchtcollege. Cliënt kan niet plaatsen wat de relevantie hiervan is. Zou ik u mogen vragen hoe u aan deze informatie komt, terwijl u toch alles behalve een intimus van mijn cliënt bent.

Smalhout

Voorts wordt in voormeld gewraakt artikel de naam van cliënt in relatie gebracht met de betreuwenswaardige schietpartij in Alphen aan de Rijn. Voormelde teksten zijn in optiek van mijn cliënt zodanig geredigeerd dat zij het oogmerk hebben de goede naam en eer van mijn cliënt te beschadigen. Dit klemmt dan te meer dat mijn cliënt als columnist van *De Telegraaf* een ruime bekendheid heeft. Hij is dan ook door lezers van dit dagblad op uw defamerende publicaties gewezen. Voor deze schade houdt prof. Smalhout u respectievelijk uw vereniging aansprakelijk. Gezien het bovenstaande eist mijn cliënt een schadevergoeding te ontvangen. Cliënt begroot zijn naamschade vooralsnog op een bedrag ad € 125.000,-. Smalhout verlangt een voorschot ad € 10.000,- te ontvangen binnen 14 dagen op onderstaand derdengeld rekeningnummer.

Voorts verlangt cliënt een rectificatie geplaatst in het *NTtdK* alsook in de uitgave *Arts en Auto* en het *Tijdschrift voor de Geneeskunde*. De rectificatie dient te luiden als volgt:

Rectificatie

‘Wij voelen ons gehouden om alhier een rectificatie te plaatsen. Wij hebben in onze uitgave van september 2010 (jaargang 121/2010/3) en juni 2011 (jaargang 122/2011/2) ten onrechte onjuiste en zeer kwetsende zaken gesteld met betrekking tot prof. B. Smalhout. Wij bieden hiervoor onze oprechte excuses aan.’

Ik verzoek u, en voor zover rechtens vereist sommeer u, binnen 14 dagen na dagtekening dezès aan het voorgaande gehoor te geven, danwel binnen die termijn schriftelijk aan mij kenbaar te maken dat u gehoor zult geven, bij gebreke waarvan cliënt mij heeft opgedragen u in rechte te betrekken.

In afwachting van uw berichten, verblijf ik, w.g. mr. Ivar Goedings, (advocaat te Ede)’

De secretaris beantwoordde bovenstaande brief als volgt:

‘Geachte heer Goedings,

Naar aanleiding van uw brief van 1 september jl. berichten wij u het volgende.

Wij zijn van mening dat wij uw cliënt niet hebben belastend of ons op smadelijke wijze over uw cliënt hebben uitgelaten. Tevens betwisten wij dat uw cliënt schade heeft geleden.

U verwijst in de eerste plaats naar een artikel uit 2010. Ten eerste merken wij op dat uw cliënt wel laat, in feite tardief, op dat artikel reageert. Als enige onjuistheid verwijst u naar de opmerking in het artikel over de houding van uw cliënt jegens Pim Fortuijn. Een dergelijke opmerking kan moeilijk als smaad of laster worden gekwalificeerd, maar valt onder de uitoefening van het recht op vrije meningsuiting.

De feiten met betrekking tot het wapenbezit van uw cliënt zijn van algemene bekendheid. U betwist ook niet met zoveel woorden de juistheid van het artikel op dit punt. Dat wij in een artikel over uw cliënt, die immers als columnist zelf aan het openbare debat deelneemt en tevens een bekend verdediger van kwakzalvers is, melding maken van deze kwestie teneinde een wat vollediger beeld van uw cliënt te schetsen, staat ons geheel vrij.

Wat betreft het artikel uit 2011: de brief van uw cliënt inzake mevrouw Sickesz kan niet beschouwd worden als ‘uitsluitend bedoeld’ voor de voorzitter van het tuchtcollege, maar behoort tot de processtukken die uiteraard aan beide partijen ter beschikking worden gesteld. Hetgeen in het tweede artikel wordt opgemerkt over het lidmaatschap van de schietvereniging is eveneens van algemene bekendheid. U betwist de juistheid daarvan ook niet. De stelling dat uw cliënt schade zou hebben geleden wordt door ons, als zijnde uit de lucht gegrepen, betwist. U onderbouwt die schade overigens ook in het geheel niet.

Uit het voorgaande volgt dat wij aan uw sommaties geen gehoor zullen geven.

Wij voegen hieraan toe dat uw cliënt desgewenst een weerwoord kan aanbieden aan het Nederlands Tijdschrift tegen de Kwakzalverij. W.g., Frits van Dam, secretaris'

Medio november 2011 was van de zijde van Smalhouts raadsman niets meer vernomen, wellicht omdat Smalhout zich in de krant en voor de tv op zijn beurt zeer kritisch zo niet smadelijk over Renckens heeft uitgelaten.

SICKESZ

Van Sickesz werd na de uitspraak van de Hoge Raad, die onze definitie van kwakzalverij praktisch overnam en concludeerde dat Sickesz daaronder gevat mag worden, civielrechtelijk niets meer vernomen. Wel verscheen zij voor het Haagse tuchtcollege en later voor het Centraal medisch Tuchtcollege, hetgeen resulteerde in een (teleurstellende) voorwaardelijke schorsing. De handen vrij hebbend besloot de strijdvaardige Sickesz (1923) de handschoen weer op te nemen en aldus ontvingen wij van haar advocaat Eblé bericht dat zij de uitspraak van de Amsterdamse rechtbank, die ons ook al in het gelijk stelde (Sickesz mocht op de Lijst van de Grootste Kwakzalvers van de Twintigste Eeuw worden opgenomen) gaat aanvechten bij het Haagse gerechtshof. Het zal wel 2012 worden voordat de daadwerkelijke behandeling gaat plaatsvinden. Uw bestuur is optimistisch omdat het Haagse hof natuurlijk de uitspraak van de Hoge Raad moet meewegen. Herlees nog eens het rechtbankverslag van Ronald van den Berg in het vorige *NTtdK*, getiteld 'Kromme uitspraak van het Centraal Tuchtcollege'.

IGZ

De voorgeschiedenis mag bekend worden verondersteld (*NTtdK*, sept. 2011, p. 39): als troostprijs – na onze afgewezen klachten tegen de kwakzalvende NCRV-dokters – ontvingen wij in oktober 2010 van de minister van VWS een schrijven waarin werd toegezegd dat men de 'toelichting op artikel 6a van de Leidraad nader zou gaan expliciteren c.q. aanpassen'. (Dat artikel stelt nu dat IGZ onderzoek in moet stellen als er sprake is van 'een ernstige afwijking van

de geldende professionele standaard', maar men weigerde te kijken naar medici die kweepeer inspuiten of aan de pols kunnen voelen dat iemand een buikoperatie heeft ondergaan!) De IGZ zegde ons toe voor medio 2011 met een nieuwe formulering te zullen komen en ons op de hoogte te houden. Deze toezegging deed IGZ helaas niet gestand. De ombudsman had ons destijds verzocht ons om, indien VWS/IGZ per 21 juni 2011 nog niets had laten horen, opnieuw met hem in contact te treden. Na een maandje extra geduld te hebben geoefend – die luitjes van de IGZ hebben het ook druk – heeft uw voorzitter zich eind juli 2011 maar weer tot de ombudsman gewend met het verzoek de minister en haar IGZ tot enige diligentie te manen. Want kwakzalvende artsen gaan alsmaar vrijuit.

De verantwoordelijke IGZ-medewerker staat voor de lastige taak om artsen die in ernstige mate afwijken van de geldende professionele standaarden als doelgroep van nader onderzoek te handhaven, maar daarnaast een truc te vinden waarom alternatieve artsen daar niet onder zouden vallen. Het woord 'lastig' is hier te zacht gekozen: zoiets is natuurlijk onmogelijk, maar de IGZ heeft nu eenmaal kennelijk geen zin om bonafide alternatieve artsen iets in de weg te leggen zolang er geen doden vallen of grove oplichting in het spel is. Een andere verklaring voor de traagheid van de procedure kon ik niet bedenken. Maar er is nader nieuws. Binnen enkele dagen na mijn beklag bij de Nationale ombudsman ontvingen wij een schrijven van T. Kuijpers, senior adviseur, Bureau Juridische Zaken van VWS. Deze meldde ons dat er tot aanpassing van de Leidraad nog niet kon worden overgegaan als gevolg van nieuwe ontwikkelingen binnen het gezondheidsrecht. De in voorbereiding zijnde Wet cliëntenrechten zorg (Wcz) zal ook belangrijke bepalingen gaan bevatten voor aanbieders van alternatieve behandelwijzen. Deze wet zal aan aanbieders van alternatieve behandelwijzen een afwijkende norm inzake goede zorg opleggen: zij moeten ervoor zorgen dat zij bij het verlenen van zorg, buiten noodzaak geen schade of een aanmerkelijke kans op schade aan de gezondheid van de cliënt veroorzaken. Deze nieuwe wet zal ook gevolgen hebben voor de werkwijze van de IGZ en de Inspectie-generaal beraadt zich nog op het meest passende moment voor wijziging van de Leidraad, aldus Kuijper. Wordt wederom dus vervolgd. ●

Ad hominem

C.N.M. Renckens

IN MEMORIAM STEVE JOBS (1955-2011)

Wie hoort er in het volgende rijtje niet thuis? Sylvia Millecam, Bob Marley, Ivan Illich, Bobby Fischer en Steve Jobs. Millecam (1956-2001) overleed ten gevolge van een onbehandelde borstkanker, Bob Marley (1945-1981) zag af van reguliere therapie voor een melanoom op zijn voet en overleed aan uitgebreide metastasering, Ivan Illich (1926-2002) overleed aan een onbehandeld basaalcelcarcinoom (huidkanker) op zijn gezicht en Bobby Fischer (1943-2009) overleed aan nierfalen omdat hij hemodialyse weigerde. Al deze vier publieke persoonlijkheden zagen bewust af van reguliere, hoogst waarschijnlijk levensreddende behandeling en bekochten dat met een premature dood. Dergelijke verhalen hebben voor het grote publiek een grote educatieve waarde, hoewel de meeste mensen tegenwoordig wel weten dat je aan kanker vroeg of laat dood gaat. De eerste berichten over Steve Jobs' ziektegeschiedenis leken in dezelfde richting te gaan, maar de feiten lijken toch net iets anders te liggen dan bij de voornoemde beroemdheden. Uit zijn biografie is goed op te maken dat Jobs – nadat de diagnose alveesklieerkanker (een zeldzame en relatief

'gunstige vorm', insulinoma) was gesteld en hij het advies had gekregen een (zeer grote) Whipple operatie te ondergaan – zich gedurende negen maanden alternatief liet behandelen door onder anderen Dean Ornish, een arts die zich ophield in 'integratieve' kring. Jobs weerstond daarbij, al lang enigszins alternatief en boeddhistisch angehaucht als hij was, de aandrang van zijn medewerkers bij Apple en die van zijn familie. Toen na negen maanden de scan werd herhaald en de tumor duidelijk in grootte was toegenomen, toen liet Jobs zich opereren. Tijdens die operatie werden in de lever al drie uitzaaiingen gevonden. Die bevinding leidde tot een levertransplantatie, maar maakte zijn overlevingskans direct al zeer slecht. Het lijkt zeer waarschijnlijk dat de drie nu gevonden uitzaaiingen er negen maanden tevoren ook al geweest zullen zijn, toen nog in de vorm van onzichtbare 'micrometastasen', maar even dodelijk als toen zij tijdens de ingreep werden gevonden. De kans dat hij door een vroegtijdige operatie genezen zou zijn is aanwezig, maar hij lijkt zeer klein. Jobs heeft ongetwijfeld ook geweten dat een Whipple-operatie ook een risico op ernstige complicaties en zelfs overlijden met zich meebrengt en bij de relatief goedaardige insulinomen is een afwachtend beleid dus niet

volkomen absurd. Het gebeurt ook wel bij geselecteerde gevallen van prostaatkanker. Jobs heeft de pech gehad dat zijn tumor agressief was, al vroeg uitzaaide en hij was dus vermoedelijk niet te redden geweest.

Internist Dean Ornish werd op 2 november 2011 door president Obama benoemd tot lid van *Advisory Group on Prevention, Health Promotion, and Integrative and Public Health*. Hij is directeur van het *Preventive Medicine Research Institute* in Sausalito, Californië en schreef vijf bestsellers. Hij was ook lid van de *White House Commission for Complementary and Alternative Medicine Policy* (WHC-CAMP) die in 2002 aanbevelingen formuleerde waarmee onze vrienden van de NCAHF het zeer oneens waren, maar een echte gek is hij toch ook niet.

IVAN WOLFFERS

In zijn column 'Huis tegen kanker' (*Medisch Contact*, 23 september 2011; p.2276) schreef Ivan Wolffers dat hij laatst ten onrechte als alternatief arts werd betiteld en keert hij zich tegen 'artsen die zich tot een fundamentalistische variant van de wetenschappelijke geneeskunde hebben bekeerd en die jagen op ketters en heksen'. Het kan zijn dat hij hierbij doelt op de tuchtcolleges en/of de Inspectie voor de Gezondheidszorg, maar ik denk toch veeleer dat hij doelt op die collega's die hun afwijzing van alternatieve geneeswijzen kanaliseren door hun lidmaatschap van de Vereniging tegen de Kwakzalverij. Aanleiding tot Wolffers' beschouwing is het volstrekt oninteressante relaas van een Amerikaanse overlever van teelbalkanker, die daarna iets wil doen en een soort ecologisch antikankerhuis gaat bouwen. 'Voor de medische inquisitie moet het hele idee op een duivels plan lijken', aldus de geestige Wolffers. De patiënt kreeg bij zijn zinloze geknutsel overigens adviezen van maar liefst het *Ohio State University Comprehensive Cancer Center*. Tsjonge, tsjonge: dat zou wat. In vrijwel elk Amerikaans ziekenhuis – leve de marktwerking in de zorg – levert men als aanvulling diverse alternatieve geneeswijzen, een verfoeilijk fenomeen dat voornamelijk gevolg is van marketingoverwegingen en dat, anders dan Wolffers beweert, geen 'comprehensive care' wordt genoemd, maar meestal 'integrated medicine'.

Wolffers , a man
of all seasons

Wolffers vindt dat critici van alternatieve geneeswijzen zo'n man in de waan moeten laten dat hij iets waardevols heeft gedaan en doet mij daarom denken aan die filosofen die zelf niet in god geloven, maar wel vinden dat andere mensen dat moeten doen omdat er dan meer rust en stabiliteit in de samenleving zou bestaan. Neerbuigender kan het haast niet en de betiteling door een journalist van Wolffers als alternatief arts is dus zo gek nog niet en dat is natuurlijk bepaald geen compliment. Deze oliedomme Wolffers, die zich steeds nadrukkelijk als arts profileert, heeft al zeker 35 jaar geen patiënt meer aangeraakt en dat is natuurlijk maar goed ook. Maar dat zo iemand zich voor veel geld kan laten inhuren via de Speakers Academy en dan als expertisegebied o.a. medisch specialisten en gezondheidseducatie noemt, dat is toch wel curieus. In 2005 bepleitte hij in een *UWV*-blad nog dat het goed is als mensen met diffuse klachten een etiket als RSI, whiplash etc. krijgen toegekend. Want anders snappen ze niet waar of ze eigenlijk last van hebben, etc.

O, ja misschien kan hij nog een keer toelichten waar hij het vandaan haalt dat kwakzalverijbestrijders – in werkelijkheid gemotiveerd door de wens de argeloze burger te beschermen en te waarschuwen, een drang die elke arts zou moeten voelen – alleen maar bezig zijn met hun ketterjacht om zich zeker te voelen. Hoe zou hij dat toch te weten zijn gekomen? Onwillekeurig dringt zich hier de naam Stapel op, die ook vanuit zijn leunstoel allerlei wetenswaardigheden poneerde.

IN MEMORIAM PROF.DR. B. VAN LINGE (1928-2011)

Op 7 november overleed in Rotterdam ons lid prof.dr. Bert van Linge. Hij was emeritus hoogleraar orthopedie in Rotterdam, was ook voorzitter van de Ned. Orthopedische Vereniging (1982-1983) en wij maakten kennis met hem

toen hij krachtig in het geweer kwam omdat er door falend toezicht een waardeloos proefschrift over de orthomanele geneeskunde (OMG) van de Sickness-leerlingen Keizer en Albers was doorgelaten aan de Economische faculteit. Zij 'ontdekten' onder meer dat OMG mensen ook gelukkiger maakte en dat zij zich geestelijk beter gingen voelen. De blunder, we spreken over 1991, leidde tot grote ophef en crisisberaad binnen de leiding van universiteit en medische faculteit. Van Linge stelde tegenover *de Volkskrant* dat mensen in de OMG bedrogen worden, net zoals op de kermis. 'Het is kermisgeneeskunde'. Hij meldde zich in die periode aan als lid van onze Vereniging en bleef de rechtszaken die wij met Sickness uitvochten ook na zijn pensionering nog met bijzondere aandacht volgen. Hij moest meemaken dat vrijwel alle zorgverzekeraars manuele therapie zijn gaan vergoeden en dat zeker als het de 'methode-Sickness' of de 'methode-Eindhoven' betreft. Het trof Van Linge onaangenaam dat in het Centraal Tuchtcollege dat de maatregel tegen Sickness afzwakte en de schorsing terugbracht tot een voorwaardelijke schorsing een orthopedisch chirurg zat, die bij hem gepromoveerd was. Hij liet ons weten de zaak bij gelegenheid eens met deze op te zullen nemen en verzocht ons hem daartoe wat materiaal over Sickness op te sturen. Aldus geschiedde. Of dat gesprek nog heeft plaatsgevonden, dat is ons niet bekend. Met Van Linge is een voorbeeldig medicus heen gegaan, een man die het niet licht opnam als vakgenoten zoals Sickness het medisch beroep door het slijk haalden. Dat hij moge rusten in vrede.

BOSMAN & VOS

Op 25 augustus vond op hun verzoek in Hoorn een gesprek plaats tussen de heren Pasman en Waarsenburg, beleidsmedewerkers van organisatieadviesbureau Bosman & Vos uit Rijswijk, en de VtdK-bestuursleden Renckens en De Jong. Het adviesbureau ('Gevoel voor mensen, verstand van organisaties', zo luidt hun bedrijfsmotto) had van de Haagse Hogeschool de opdracht gekregen een vooronderzoek te doen naar de mogelijkheden voor die Hogeschool om een erkende en rijksgesubsidieerde opleiding in *Traditional Chinese Medicine* (TCM) te gaan oprichten. Het zou een nieuwe internationale

HBO opleiding moeten worden naar analogie van bijvoorbeeld de opleiding tot huidtherapeut. Het bureau was ook van mening dat e.e.a. goed zou passen bij de trend om physician-assistants en nurse-practitioners te gaan inzetten in de reguliere geneeskunde. De onderzoekers wilden o.a. antwoord op de vraag of TCM een volledige en effectieve geneeswijze is en wilden weten hoe of het 'beroepenveld' zich in de loop der jaren ontwikkeld had. En bestond er 'een body of knowledge' en hoe zou de attitude van de maatschappij zijn en natuurlijk vooral hoe die van de zorgverzekeraars? Na de mededeling dat wij als gesprekspartners helaas niet gekend zouden worden in de uitkomst van dit vooronderzoek vertrokken de heren richting Keppel Hesselink, NVA en NAAV. Vermoedelijk zullen zij daar heel andere antwoorden hebben gekregen dan van uw bestuursleden, die de simpele vragen met twee vingers in de neus en op de automatische piloot konden beantwoorden. Allemaal flauwekul, die Chinese naaldvakken. Waakzaamheid blijft geboden, hoewel wij met Edith Schippers als minister van VWS voorlopig weinig te vrezen hebben. En ook de reputatie van de Nederlands Vlaamse Accreditatie Organisatie NVAO is ijzersterk: op vernietigende wijze werd deze zomer de 'hbo-opleiding alternatieve geneeskunde' van de Saxion Hogeschool afgeserveerd en afgekeurd. Ook met die instantie valt niet te spotten.

ROB VAN DER WILK, ERKEND DOOR HET UWV

Van der Wilk is hypnotherapeut en op zijn website staat een overzicht van de spirituele specialisten die hij zelf 'voor jou' geselecteerd heeft. Om verder te stellen:

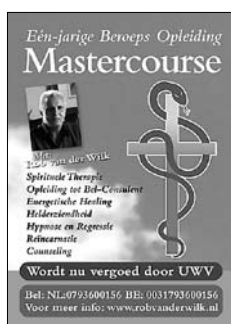
'Allen helderziend, mediamiek of esoterisch getalenteerd. Ze maken gebruik van verschillende orakels zoals Tarot-, Lenormand- of Engelenkaarten. Sommigen hebben kennis van astrologie of leggen contact met gene zijde. Bij Rob van der Wilk's Helderziendelijns bel je helemaal anoniem. De gesprekken worden niet opgenomen. Je hoeft niet meer op zoek naar integere Helderziende Mediums, je kunt ze vinden bij mij op de Helderziende Lijn. Ik heb de beste Helderziendes en Mediums speciaal voor jou geselecteerd.

Voor een betrouwbaar antwoord op levens-

vragen, spiritueel advies of een luisterend oor, kun je bij deze spirituele specialisten terecht. Kies voor Jezelf, kies voor de Helderziende Lijn, want ik garandeer je de Beste Kwaliteit! Licht en liefde, Rob van der Wilk'.

Reeds in de jaren '50 van de vorige eeuw worstelden burgers en politici met de vraag hoe je een betrouwbare paragnost c.q. helderziende kan herkennen en na een rekest tot de Tweede Kamer van de NWP in 1958 stelde de minister een Werkgroep Muntendam in, die moest onderzoeken of het mogelijk was betrouwbare van onbetrouwbare genezers te onderscheiden. De conclusie luidde, dat zulks onmogelijk was. Het probleem was nijpend, want de immers zeer betrouwbare Gerard Croiset bleek van mening dat

van de paragnosten in ons land 60% bedriegers waren, 30% dacht een gave te hebben, hetgeen niet het geval was, en slechts 10% was betrouwbaar. Van der Wilk uit Zoetermeer biedt samen met zijn vrouw Marianne via de stichting Paradidakt onder andere cursussen aan in hypnose, alfatraining en spiritueel bewustzijn 'met baan-garantie'. Zijn betrouwbaarheid zet hij kracht bij via vermelding van zijn vermelde in het door hemzelf opgerichte SRBAG-register. En alsof dat nog niet overtuigend genoeg is kan hij ook bogen op erkenning door het UWV als opleidingsinstituut, dat mensen weer naar een baan begeleidt. De kosten van de studie komen dan in aanmerking voor betaling door het UWV. ●

**Van der Wilks lief
en leed**

Correspondentie

Op 30 oktober verzond onze voorzitter onderstaand schrijven naar prof. dr. M.J. Kropff, vice-voorzitter RvB en rector magnificus van Wageningen Universiteit:

'Zeer geachte heer Kropff,

Met grote verontrusting heeft de in het briefhoofd vermelde Vereniging, waarvan ik het voorzitterschap bekleed, kennis genomen van de pseudowetenschap die in uw studium generale gaat worden gepresenteerd, tenzij u snel ingrijpt.

Op 1 november 2011 wordt in het kader van Studium Generale Wageningen UR een lezing gehouden getiteld 'Biofysische Geneeskunde deel 1'. De spreker is Nico Westerman, een natuurgeneeskundig basisarts, die sinds 1998 uitsluitend alternatief werkzaam is en sindsdien het spoor bijster is. De door hem geschreven boeken getuigen daarvan op schrijnende wijze, waar hij de lof zingt van de neuraaltherapie, het geheugen van water begrijpt en meent de basis te hebben gevonden van kwakzalverijen als de homeopathie en de Chinese acupunctuur.

Op 8 november spreekt de WUR-hoogleraar immunologie Savelkoul, die dit voorjaar de spotlust opwekte van de redactie van *Medisch Contact* omdat hij beweerde de basis te hebben gevonden voor een absurde antroposofische behandeling van hooikoorts, namelijk het toedienen van onderhuidse injecties in de nekregio van kweeper extract! Hij deed dat onderzoek samen met de antroposofische arts Erik Baars.

Alsof dat nog niet erg genoeg is spreekt op 15 november de alternatieve arts Van Walt van Praag, die na zijn pensioen ook terecht is gekomen in alternatief vaarwater en samen met zijn vrouw praktiseert in Venlo. Op zijn website kunnen wij kennisnemen van zijn ideeën. 'Als onze cellen te weinig ATP maken, hetgeen gevolg

kan zijn van te weinig biologisch eten, van zuurstofgebrek of van stress, dan kan een negatieve spiraal ontstaan, die uiteindelijk tot chronische ziekten of zelfs kanker kan leiden'. Geachte rector, dit is koeterwaals van het ergste soort!

Biofysische geneeskunde is helemaal geen geneeskunde. Het is een alternatieve geneeswijze die op pseudowetenschappelijke fantasieën is gebaseerd en die niets te maken heeft met de moderne geneeskunde. De sprekers zijn alternatieve genezers die graag een universitair podium gebruiken als medium om hun idiote ideeën te verspreiden. Het is zeer betreurenswaardig dat de Universiteit van Wageningen dit podium biedt. De bedoeling van het studium generale is om studenten en anderen over de grenzen van hun vakterrein te laten kijken. Maar aan een universitaire instelling mag verwacht worden dat daar de stand der wetenschap wordt gepresenteerd of desnoods grensverleggende innovaties of ontdekkingen. Maar de pseudowetenschap waaraan u de bezoekers van het studium generale nu dreigt bloot te stellen is een belediging voor hun intelligentie en zou minder kritische geesten nog op een dwaalspoor kunnen brengen ook.

Ik neem aan dat de keuze voor het onderwerp 'biofysische geneeskunde' een vergissing is van de commissie die het programma van het Studium Generale samenstelt. Zij is verschalkt door deze alternatieve artsen met hun wetenschappelijk klinkend jargon! Ik hoop van harte dat u deze misser zult corrigeren, want een dergelijke lezingencyclus hoort niet thuis op de Wageningse universiteit en brengt haar reputatie ernstig in gevaar. ●

Met vriendelijke groet,
Catherine de Jong, anesthesioloog
Voorzitter Vereniging tegen de Kwakzalverij'

INHOUD

Jaarvergadering 2011	1
Jaarrede 2011	7
De Meester Kackadorisprijs 2011	11
Gebroeders Bruinsma-erepenning 2011 voor prof. dr. W. Betz	14
Symposiumverslag	16
Afscheid van Kees van der Smagt, VtdK-bestuurslid van 1989 tot 2011	21
Ruime media-aandacht voor voorzitterswissel	23
Potentiepillen voor feestneuzen	25
De Holvoetdiagnose	29
De pseudojournalistiek van Harry Mens	30
En nu de praktijk. Kwakzalverij in het Groene Hart	32
Lopende zaken	35
Ad hominem	40
Correspondentie	44